

ШЛЯХ ЩАСТЯ

طريق السعادة باللغة الأوكرانية

ДР. АБДУРРАХМАН АЛЬ-ШЕХА

د. عبد الرحمن بن عبد الكريم الشهادة

Переклад:

المركز الأوروبي للدراسات الإسلامية

EUROPEAN ISLAMIC RESEARCH CENTER (E.I.R.C)

& Андрій Шустєров

ШЛЯХ ЩАСТЯ

ДР. АБДУРРАХМАН АЛЬ-ШЕХА

переклад:

EUROPEAN ISLAMIC RESEARCH CENTER

(E.I.R.C)

& Андрій Шустєров

Перевірка:

 Мухаммада аль-Гарбі

© УСІ ПРАВА НА КНИГУ НАЛЕЖАТЬ АВТОРУ.

АВТОР ДОЗВОЛЯЄ ПЕРЕДРУКОВУВАТИ АБО ПЕРЕВИДАВАТИ ЦЮ РОБОТУ, ЯКЩО МЕТОЮ ВИЩЕВКАЗАНИХ ДІЙ Є БЕЗКОШТОВНЕ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ КНИГИ. ПРИ ЦЬОМУ ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ ВНЕСЕННЯ ДО ТЕКСТУ ОРИГІНАЛУ БУДЬ-ЯКИХ ЗМІН, ДОПОВНЕНЬ І СКОРОЧЕНЬ.

У РАЗІ НЕОБХІДНОСТІ ТА ЗА ДОТРИМАННЯ ВИЩЕВКАЗАНИХ УМОВ, АВТОР ГОТОВИЙ БЕЗОПЛАТНО НАДАТИ ВИСОКОЯКІСНІ КОПІЇ КНИГИ В ЕЛЕКТРОННОМУ ФОРМАТІ.

Ім'я'м Аллаха Милостивого, Милосердного!

Вступ

Хвала Аллаху, мир і благословення нашому Пророку Мухаммаду, його сім'ї і його сподвижникам. А далі...

Хвилини, які ти витратиш на читання цієї невеликої книги, можуть принести тобі вічне щастя. Тому, читай уважно і не поспішай із прийняттям рішення. З самого початку хочеться відзначити, що цей світ, в якому ми живемо – гарний; гідний споглядання і роздумів над ним. Творіння, які існують в ньому, сповіщають власників ясного розуму, логічного мислення і здорового ества про існування Творця, Який створив цей світ. Це відбувається за допомогою точного взаємозв'язку між його складовими – чи то видимі очевидні чинники, прикладом яких є планети і галактики; чи то інші крихітні фактори, як порошок та її складові. Якби не було створюючої, могутньої і зберігаючої сили, то все б розвалилося і розсипалося. Але все йде впорядковано, відповідно до законів і систем, накреслених для цього. Як це пояснив Аллах, сказавши:

**«Сонце не повинно наздоганяти місяць, а ніч не повинна випереджати день.
Усі вони плинуть небосхилом»**

(Коран, 36:40)

Ці чинники продовжують існувати і закінчать своє існування лише тоді, коли їм дозволить Той, Хто їх створив. Це відбудеться через вади, які стануться в їх системах – все це обумовив Аллах, що б розпочалося інше, вічне життя. Всевишній Аллах говорить:

«Коли небо розколеться, і коли зорі посиплються, і коли моря зіллються, і коли могили перекинуться»

(Коран, 82:1-4)

Питання, яке відразу ж приходить в голову, після глибокого роздуму про ці фактори: яка мудрість у створенні всього цього? Чи створено це даремно або ж заради забави? Серед усього цього була створена людина. Саме про неї йдеться в цьому питанні. Людина та її сутність є дивовижними. Як про це сказав Усевишній Аллах:

«О людино! Що ж спокусило тебе відносно Господа твого Щедрого, Який створив тебе й розмірив образ твій, і впорядкував тебе в такому вигляді, в якому побажав Господь твій?»

(Коран, 82:6-8)

А також її внутрішню будову, як про це сказав Усевишній Аллах:

«А також у вас самих. Невже ви не бачите?»

(Коран, 51:21)

Загальноприйнятим і відомим є те, що людина, у всіх питаннях свого життя, робить лише те, що бажає, чого потребує або те, у чому є користь. Аллаху притаманні лише найкращі якості – Аллах не створив нічого намарно. Він сказав:

«Невже ви вважаєте, що Ми створили вас для забави та що ви не повернетесь до Нас?»

(Коран, 23:115)

Весь цей світ – з його небосхилом, планетами, зірками, небом і землею – був створений Аллахом для роздумів. Логічним буде поставити запитання «А хто ж створив все це?», яке приведе вроджену якість і свідомий розум до пізнання Творця, Істини. Всевишній Аллах говорить:

«Які згадують Аллаха стоячи, сидячи та лежачи, які роздумують над творінням небес і землі: «Господи наш! Ти не створив все це марно. Преславний Ти! Врятуй же нас від кари вогнем!»

(Коран, 3:191)

Той, Хто створив весь цей світ з небуття, завершить його існування, щоб почати справжнє вічне життя. Всевишній Аллах говорить:

«Того Дня Ми згорнемо небо так, як згортають сувої для письма. Ми повторимо творіння так, як почали його вперше, що вже було обіцяно. Воістину, Ми зробимо це!»

(Коран, 21:104)

І ти, людино, була створена серед цього всесвіту: тебе спіткає те ж, що спіткає і його – загибель. Але ти відрізняєшся від нього тим, що ти будеш відроджений вдруге, будеш розрахований і тобі буде відплачено або Раєм, або пеклом. Адже Той, Хто створив тебе із нічого, здатний створити і воскресити тебе після твоєї смерті. І це легше для Нього. Всевишній Аллах говорить:

«Він - Той, Хто починає творіння, а потім повторює його. І це для Нього легко! Аллаху належать найвищі якості, і Він – Всемогутній, Мудрий!»

(Коран, 30:27)

Озирнись навколо: суха безплідна пустельна земля, забруднена брудом. Минають дні і місяці і ти не бачиш на ній жодних слідів життя. Аж раптом проходить дощ і на ній починають проростати різні рослини. Щоб ти дізнався правду, яка, можливо, була прихована від твого розуму або ж просто не приходила така думка – це те, що воскресіння є можливим. Всевишній Аллах говорить:

«Серед Його знамень – те, що ти бачиш землю сухою, а коли Ми посилаємо на неї воду, вона починає рухатись і збільшуватись. Воістину, Той, Хто оживив її, неодмінно оживить і померлих! Воістину, Він спроможний на кожен річ!»

(Коран, 41:39)

Щастя

Чи знаєш ти, що таке щастя ? Це – почуття і внутрішнє відчуття задоволення і радості, які не пов'язані з раптовими зовнішніми факторами. Ці почуття побудовані на достатності вчинків, які робить людина, керуючись переконаннями. Таким чином, у кожної людини обов'язково має бути мета, здійснення якої вона прагне. І згідно того, скільки сил вона витрачає для досягнення цієї мети, на стільки вона й відчуває щастя. Вчені психології та виховання дали визначення щастю. Вони сказали: «Щастя – це тривале відчуття радості, заспокоєння, великодушності і тріумфу. Це радісне почуття з'являється в результаті постійного усвідомлення благополуччя душі, життя і кінцевого перебування після смерті».

У процесі цього ознайомлення ти пізнаєш себе і як це визначення стосується саме тебе. Щастя буває трьох видів:

Перший вид щастя: вигадане, несправжнє, тимчасове щастя. Це почуття щастя, яке з'являється внаслідок впливу зовнішніх факторів. Безліч людей помилково вважають, що щастя досягається через вживання наркотиків і алкоголю. Цей вид людей вживає наркотики і алкоголь, тікаючи від труднощів і проблем цього життя. Вони шукають щастя, вважаючи, що воно полягає в забутті гіркої реальності. Але, врешті-решт, вони зрозуміють, що потрапили з одного полум'я до іншого, і нічого там не знайшли, окрім старждань та смерті. Адже наркотики, алкоголь і заспокійливі препарати ведуть лише до вигаданого щастя, яке, врешті-решт, закінчиться з припиненням їхнього впливу: чим більше сп'яніння, тим більше щастя – так вони вважають. А зрештою, людина стає заручником цих наркотиків і не може їх залишити. Вони стають причиною її душевних хвороб – ще більших, аніж були до того, як вона почала приймати наркотики. До цього додаються фізичні хвороби. Більше того, наркотики можуть втягнути людину у злочинний світ.

Другий вид щастя: щастя реалізованої мети. Цей вид щастя нерозривно пов'язаний із здійсненням поставлених цілей – бажаних або необхідних. Цей вид щастя, так само, як і попередній вид, зникає після досягнення мети. Але цей вид щастя менш шкідливий, тому що не пов'язаний із зовнішніми факторами – наркотиками або алкоголем, які ведуть до душевних і фізичних хвороб. Потім, після досягнення мети, у багатьох людей виникає запитання, яке збиває з пантелику: «А що ж далі?». Саме це питання і є початком душевного неспокою.

Третій вид щастя: справжнє щастя – це постійне щастя, яке супроводжує людину всюди у всіх її ситуаціях: під час радощів і гніву, під час здоров'я і хвороби, під час багатства і бідності, під час досягнення людиною цілей в цьому житті або ж перед її смертю. Це і є справжнє щастя, яке виходить з абсолютного вдоволення, побудованого на непохитній вірі, що вона веде її до заспокоєння серця і душі.

Чи бажаєш ти справжнього щастя?

Можливо, це запитання видасться тобі дивним, а відповідь на нього відома ще до того, як ти його вимовиш: «Звичайно, я шукаю і прагну до нього». Але у кожного є свій спосіб досягнення цього щастя і шлях, по якому треба слідувати. Дехто вважає, що щастя полягає в накопиченні і збільшенні майна. Дехто вважає, що щастя полягає у верховенстві і високому становищі. Дехто вважає, що щастя полягає у впливі і популярності. А інші – що воно полягає у великій кількості друзів і можливості впливати на людей. І багато хто вважає по-іншому... Але якщо ти запитаєш будь-кого, хто досяг того, чого прагнув – матеріального чи духовного: «Чи ти знайшов справжнє щастя?», то він відповість тобі: «Ні». Так чому ж? Я скажу тобі, чому: тому що справжнє щастя полягає в триваючому заспокоєнні душі і постійному спокої серця. І навіть якщо у тебе буде золота, завбільшки із Землю, щастя неможливо досягти без першопричин, про які ми поговоримо нижче. Мудрість говорить: «Ти можеш купити ліжко, але не можеш купити сон».

Хіба закінчилися бажання і прагнення того, хто зібрав майно, досяг посади, впливу, популярності чи влади? А що потім? Це питання змушує кожну нерелігійну людину або невпевнену у своїй релігії – яка послідувала їй через якісь причини, що суперечать справжнім знанням чи здоровій вродженій якості – жити нещасним напруженим життям. Бо той, хто переконаний, що все рано чи пізно закінчується, змушений буде шукати притулок серед помилкових причин щастя, як ми згадали раніше – наркотиків, алкоголю, заспокійливих ліків тощо, щоб втекти від реальності і досягти фальшивого щастя і підробленого спокою. Але, нажаль, це щастя і спокій є тимчасовими, вони закінчуються після закінчення впливу наркотику, алкоголю або заспокійливого. Хто вживав їх раніше, має потребу приймати їх знову, щоб втекти від реальності. Отож, вона стає марною людиною, яка насміхається над оточуючим суспільством. І бідолаха забуває, що відчуття нещастя не можна заповнити нічим, окрім як релігійними почуттями, які втілюються у прийнятті правильної релігії. З її допомогою вона знаходить себе, креслить свій шлях і дізнається про свій кінцевий результат.

Воістину, досягнення справжнього щастя є легким для того, кому це полегшив Аллах, і доступним для кожної людини, незалежно від її статі, кольору шкіри чи походження. Чи знаєш ти, де ти зможеш знайти це щастя? І не дивуйся відповіді. Дай своїй душі можливість спробувати і зайти в її найпотаємніші куточки. Але за умови задоволеності тим, до чого ти прийдеш і істинного переконання в тому, у що повіриш. Поки людина шукає справжнє щастя, нехай жертвує для його досягнення всім; нехай дасть своїй душі можливість змінити те, в чому вона була переконана і що вважала за найкраще. Коли ж вона досягне своєї мети, до якої прагнула – це прийняття Ісламу – знай, що ти будеш здивований або, можливо, будеш сміятися, але я тебе не буду засуджувати за це. Між мною і тобою укладено домовленість, що ти будеш дізнаватися про Іслам із його основних достовірних першоджерел, не звертаючи уваги на свої почуття і сліпу релігійну прихильність. Я переконаний, що ти, під час цього пошуку, бажаєш досягнути справжнього щастя. Отож, чи знаєш ти, чому саме Іслам забезпечить тобі справжнє щастя?

Я тобі скажу, чому Іслам забезпечить тобі справжнє щастя. Ознайомся з визначенням терміна «щастя» у вчених психології: «Щастя – це тривале відчуття радості, заспокоєння, великодушності і тріумфу. Це радісне почуття з'являється в

результаті постійного усвідомлення благополуччя душі, життя і кінцевого перебування після смерті».

Іслам здійснює для мусульманина всі ці цілі. Щодо благополуччя душі, то про це сказав Усевишній Аллах :

«Воістину, для відданих [Аллаху] – чоловіків і жінок, для віруючих – чоловіків і жінок, для смиренних – чоловіків і жінок, для правдивих – чоловіків і жінок, для терплячих – чоловіків і жінок, для покірних – чоловіків і жінок, для тих, які тримають піст – чоловіків і жінок, для тих, які закривають свою наготу – чоловіків і жінок, для тих, які часто згадують Аллаха – чоловіків і жінок, – усім Аллах приготував прощення та велику винагороду!»

(Коран, 33:35)

Щодо благополуччя найближчого життя, то Всевишній Аллах говорить:

«Ви – найкраща громада, створена серед людей: ви наказуєте добро, забороняєте неприйнятне та віруєте в Аллаха! Якби люди Писання теж увірували, то це було б краще для них. Є серед них віруючі, але більшість із них – нечестивці»

(Коран, 3:110)

Щодо благополуччя кінцевого перебування після смерті, то Всевишній Аллах говорить:

«Воістину, обителю тих, які увірували й робили добрі справи, будуть сади Фірдауса»

(Коран, 18:107)

Справжнє щастя втілюється у вдвоовленні, яке веде до психологічної стабільності і душевного заспокоєння, що є результатом згаданих трьох видів благополуччя. Ти зможеш досягти щастя лише після прийняття релігії, яка врівноважить між тілом і душею, без переваги одного над іншим.

Всі системи для життя і народи, які гналися за щастям і хотіли втілити його в життя, намагалися протидіяти Ісламу і збивати з його шляху. З появою Ісламу вони почали нападати на нього. Можливо, останнім прикладом цього був колишній Радянський Союз. І система сучасного капіталізму, яка вважає себе панівною над усім світом, так само наслідуючи СРСР; нападаючи на нього так, як накидався її попередник. Передвісники цього нападу вже з'явилися. Адже ці системи побудовані на неідеальних основах і обмежених людських думках, погляд яких не падає далі свого носа. І це в кращому випадку. Про них можна сказати таку мудрість: «Ти дещо згадав, але забув ще більше» .

Вочовидь, що ці системи були придумані для здійснення бажань, отримання користі і переваги одного виду людей над іншим. Таким чином, вони є або надмірністю в шануванні якоїсь особистості за рахунок інтересів суспільства; або надмірністю в шануванні суспільства за рахунок інтересів особистості; або надмірністю в шануванні матеріального на шкоду духовного; або навпаки. Іслам є серединою між усім цим. Вслухайся в ці прекрасні слова. Всевишній Аллах говорить:

«Так Ми спрямували вашу громаду на середній шлях, щоб ви були свідками для людей, а Посланець щоб був свідком для вас. Попередню киблу Ми зробили лише для того, щоб дізнатися, хто піде за Посланцем, а хто відвернеться від нього. Це було важкою справою, окрім як для тих, кого Аллах повів шляхом прямим. Аллах ніколи не зробить марною віру вашу, адже Аллах Лагідний та Милосердний до людей!»

(Коран, 2:143)

Я б хотів звернути твою увагу на повчання Посланця Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) його сподвижникам, коли він (мир йому і благословення Аллаха) сказав Абдуллаху ібн Умару (нехай буде вдоволений ним Аллах):

«О Абдуллах, мені повідомили, що ти постиш вдень і молишся ночами». Я сказав: «Так, о Посланець Аллаха». Він сказав: «Не роби так, але постися і розговляйся; молись ночами і спи. Адже, воістину, у твого тіла є на тебе право, і у очей твоїх є на тебе право, і у дружини твоєї є на тебе право, і у гостя твого є на тебе право»¹.

Таким чином, душа – це щось приховане від розумів матеріалістів, які вірять лише в матеріальне життя. У їх розумінні це лише тіло, його будова, задоволення інстинктів їжею, питвом, одягом, статевими стосунками, купівлею засобів пересування та лікуванням, у разі хвороби тощо. Хіба забуття душі і її потреб приведе до щастя? Відповідь буде очевидною: «Ні». Адже якби це вело до щастя, то чому багато людей, які досягли всього в цьому тлінному матеріальному світі – майна, посад і популярності – закінчили свої життя самогубством? Христина Онассіс – дочка відомого грецького мільярдера Онассіса, який володів мільярдами і міг дозволити собі все, що побажає в цьому житті. Одного разу на святі, влаштованому у Франції на її честь, журналісти запитали її: «Чи є Ви найбагатшою жінкою?» Вона відповіла: «Так. Я – найбагатша жінка, але я, також, найнещасніша жінка!». Запитай себе, чому вона сказала так? Я дам тобі відповідь: тому що вона забула про душу і її потреби. В результаті ця душа захворіла і втомила її. Хоча, насправді, лікування було дуже простим, не вимагаючим якихось матеріальних витрат. Видужання можна було досягти за допомогою зміни віри або прийняття нової. Але не будь-якої віри, а саме правильної. Чому в розвинених країнах з високим рівнем життя є високим рівень самогубств? У Європі і, зокрема, в Скандинавських країнах, які вважаються найбагатшими країнами світу, як на загальнодержавному рівні, так і з точки зору особистого прибутку? І, незважаючи на це, в них рівень самогубств є найвищим. Наприклад, Швеція – найбагатша держава, але в ній – найвищий рівень самогубств. Але якщо ти подивишся на ісламські країни, більшість мешканців яких є бідними, то побачиш, що рівень самогубств мінімальний, якщо не сказати, що він взагалі відсутній.

Каже Ф. Фільтв'юз²: «На заході існує величезна душевна порожнеча. Не кожна ідеологія чи віросповідання здатні заповнити цю порожнечу і забезпечити щастя, особливо коли людину примушують до накопичення матеріальних благ, що

¹ Аль-Бухарі.

² Генерал британського військово-морського флоту, брав участь у Першій і Другій світових війнах. Виріс в християнському суспільстві. У нього вкоренилися християнські звичаї. Але, незважаючи на це, він прийняв Іслам після того, як ознайомився зі Священним Кораном і деякими мусульманськими книгами. Це сталося в 1924 р. Витяг із книги «Вони говорять про Іслам», автор: Імад Альян Халіль.

називається «економічним добробутом» і до здійснення достатніх матеріальних потреб народу. Західна людина не перестає відчувати незначність свого життя і запитувати: «Для чого я живу? Куди я прямую? Навіщо?» І досі жоден не надав їй відповіді на ці питання. Цей бідолаха не розуміє, що його одужання полягає в істинній релігії, про яку він нічого не знає, окрім злих вигадок. Але світло вже почало пробиватися і світанок вже почав жевріти: Іслам почали приймати, нехай навіть невеликі, групи людей із Заходу. Західна людина побачила на власні очі чоловіків і жінок, які практикують Іслам і живуть відповідно до нього. Щодня хтось із них приймає релігію Істини. І це лише початок...»

Отже, душу потрібно насичувати так само, як насичуєш тіло. А якщо її не наситиш, то вона захворіє. Хворобою душі є занепокоєння, заклопотаність, невдоволення, почуття нещастя. А її насиченням є запас віри в Аллаха і Його існування; у воскресіння після смерті, в можливість його настання і в Судний День; у винагороду, в розрахунок і невідворотність його настання. Також це – виконання поклоніння, яке наказав Аллах виконувати, та здійснення гідних справ, що вони підносять душу і є духовною їжею. За допомогою віри душа знаходить спокій, віддаляється від занепокоєння, яке, в свою чергу, впливає на тіло і воно хворіє. Всевишній Аллах говорить:

«Тих, які увірували й знайшли спокій для своїх сердець у згадуванні Аллаха! Хіба ж не в згадуванні Аллаха знаходять спокій серця?»

(Коран, 13:28)

Ці почуття по-справжньому відчують праведні мусульмани. Послухай, що говорить Ібн Таймія – один із вчених Ісламу – після того, як йому заподіяли страждання, вигнали, ув'язнили, мучили, погрожували вбивством, а він відчував те справжнє щастя, яке міг відчувати лише той, хто скуштував солодкість віри. Будучи ув'язненим у фортеці Дамаска, він сказав: «Ворогам нічого не вдасться зробити зі мною. Мій рай і сад блаженства знаходяться у моїх грудях, і куди б я не пішов, вони залишаться разом зі мною. Ув'язнення – це для мене усамітнення, страта – це для мене смерть мученика, а вигнання із країни – це лише подорож».

Уяви, це ув'язнена людина говорить такі слова! Хіба це не дивовижно? Подивись, як діє справжня віра: вона в будь-яких ситуаціях щаслива. Воістину, Іслам веде до душевного щастя, морального заспокоєння для кожного, хто сповідує його і щиро увірував в нього. Ти бачиш як результатом ісламського віровчення є щастя в будь-яких ситуаціях: в здоров'ї та хворобі, в багатстві та бідності, під час безпеки та страху. Всевишній Аллах говорить:

«Тим, які, коли торкнеться їх лихо, говорять: «Ми належимо Аллаху, і до Нього ми повертаємося!» Мають вони благословення та милість від Господа їхнього, і йдуть вони шляхом прямим!»

(Коран, 2:156-157)

Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) сказав: «Наскільки дивним є положення віруючого! Воістину, все в положенні його є для нього благом, і нікому не дано цього, крім віруючого: якщо щось радує його, він дякує Аллаху, і це

стає для нього благом; якщо ж його торкається лихо, то він виявляє терпіння, і це теж стає для нього благом»³.

Вчення Ісламу й настанови проявляти вдовolenня і терпіння змушує тебе забути про негоди і переносить тебе зі сфери відчаю і втрати надії до сфери оптимізму і доброї думки. Всевишній сказав у священному хадисі:

«Я буду таким, яким вважає Мене раб Мій. Тож нехай він думає про Мене, як забажає».

На це варто особливо звернути увагу. Тому що Іслам не закликає до чернецтва і зречення від цього життя, а використовує його для отримання справжнього щастя. Хто має владу – використовує її заради Аллаха, для поширення своєї релігії та досягнення щастя своєї пастви. Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«Кожен із вас є пастирем і кожен із вас несе відповідальність за свою паству: правитель є пастирем, що несе відповідальність за свою паству; і чоловік у своїй родині є пастирем, що несе відповідальність за свою паству; і жінка є пастирем, доглядає за будинком свого чоловіка і несе відповідальність за свою паству; і слуга є пастирем, доглядає за майном свого пана і несе відповідальність за свою паству. Отже, кожен із вас є пастирем і несе відповідальність за свою паству»⁴.

Хто займає якусь посаду і має вплив, нехай використовує його заради Аллаха для поширення своєї релігії та виконання потреб своїх братів- мусульман. Всевишній Аллах говорить:

«Хто заступиться [за іншого] добрим заступництвом, той матиме в нього частку. А хто заступиться [за іншого] лихим заступництвом, той матиме в цьому тягар. Воістину, Аллах спостерігає за кожною річчю!»

(Коран, 4:85)

Хто володіє майном, нехай витрачає його на Шляху Аллаха для надання допомоги своїм братам і вирішення їх проблем. Бо щастя збирання майна полягає у його витрачанні, а не в утриманні. Всевишній Аллах говорить:

«Які віддають зі свого майна відому частку»

(Коран, 70:24)

Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) сказав, роз'яснюючи кінцеву долю майна:

«Син Адама каже: «Моє багатство, моє багатство!». Немає в тебе нічого із багатства, крім того, що ти з'їв і витратив, або того, що одягнув і зносив, або того, що ти дав в милостиню і, тим самим, зберіг її»⁵.

Це – Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха), приклад для всіх мусульман. Кожному мусульманину потрібно зробити його життя (мир йому і

³ Муслім.

⁴ Аль-Бухарі.

⁵ Муслім.

благословення Аллаха) шляхом для себе. Абу Хурейра (нехай буде вдоволений ним Аллах) повідомив, що Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав: «Мені б не сподобалося, якщо я був би власником золота з гору Ухуд, якби на третій рік у мене ще й досі щось залишалося від нього. Хіба лише динар, який би я припас для покриття свого боргу»⁶.

Воістину, шлях, який накреслив Іслам для того, хто його сповідує – це божественний шлях, що веде до справжнього щастя, як зараз, так і потім. Це досягається за допомогою його настанов, які представлені в наказах і заборонах. Ці накази і заборони не ставлять своєю метою утиск або обмеження волі, а лише допомагають людині досягти щастя. Все це відбувається за допомогою усвідомлення людиною свого місця в цьому всесвіті і її зв'язку із ним. Ці накази і заборони містять у собі користі, що досягаються одразу, або користі, що відбудуться в майбутньому. Давай подивимося на них через призму того, хто хоче переконатися і особисто побачити, чи є вони користою чи ні? Розглянемо такі приклади:

▪ Лихварство

Про нього Аллах сказав так:

«О ви, які увірували! Бійтесь Аллаха і відмовтесь від того, що належить вам як лихва – якщо віруючі ви!»

(Коран, 2:278)

Очевидно для кожної мислючої людини, що лихварство – це пожирання майна людей не по праву. Так само воно є одним з найогидніших видів жадібності, тому що користується потребами людей. Говорячи з економічної точки зору, воно веде до концентрації майна в руках однієї конкретної групи населення і до утворення класовості суспільства. Багато немусульман також почали застерігати від лихварства.

▪ Перелюб

Будь-яке суспільство, в якому поширився перелюб, приречене на поганий кінець: поширення венеричних хвороб і моральний занепад, який турбує розумних людей. Всевишній Аллах говорить:

«І не наближайтеся до перелюбу. Воістину, це - мерзота, шлях ганебний!»

(Коран, 17:32)

Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав: «Гидота ніколи не з'являлася серед людей, поки вони не починали розповідати про неї. Після чого серед них поширювалися чума і страждання, яких не було серед їхніх попередників, які були до них...»⁷

▪ Вживання спиртних напоїв

Їх згубний вплив на здоров'я організму підтверджує сучасна медицина. А що вже казати про їх економічні і соціальні наслідки! Всевишній Аллах говорить:

⁶ Аль-Бухарі, Муслім.

⁷ Ібн Маджа.

«О ви, які увірували! Воістину, вино, азартні ігри, камені жертovníків і стріли для ворожби – мерзота від шайтана! Тож стережіться цього! Можливо, будете спасенні! Воістину, шайтан бажає посіяти між вами ворожнечу й ненависть через вино й азартні ігри і відвернути вас від згадування Аллаха й молитви. Невже ви не зупинитесь?»

(Коран, 5:90-91)

▪ **Вживання в їжу свинини**

Сучасна медицина підтвердила згубний вплив на того, хто вживає свинину, яка є переносником безлічі хвороб. Всевишній Аллах говорить:

«Заборонено вам мертвотину, кров, свинину, а також те, що забито не заради Аллаха; і задушене, і забите насмерть, і те, що впало з висоти, і вбите хижаком – хіба як виконаєте необхідні приписи. І заборонено вам зарізане на капищах поганьських. Заборонено також гадати на стрілах. Усе це – гріх. Сьогодні ті, хто не вірував, втратили надію [знищити] вашу релігію. Не бійтеся їх, а бійтеся Мене! Сьогодні Я завершив вам вашу релігію, довів до кінця Свою милість до вас і схвалив іслам як вашу релігію. Якщо ж хтось змушений був [з'їсти заборонене], не бажаючи гріха, то Аллах – Прощаючий, Милосердний!»

(Коран, 5:3)

Каже доктор Філіп Томас, фахівець із хвороб крові із Лондона (і він не є мусульманином): «Свинина передає свої якості тому, хто вживає її. З плином часу вона стає причиною психологічних і фізичних хвороб. Зокрема , згубних спадкових захворювань».

▪ **Невиконання помсти (шаріатських покарань)**

Всевишній Аллах говорить:

«Помста рятує життя ваше, о ви, обдаровані розумом! Можливо, будете богобоязливі ви!»

(Коран, 2:179)

Всемогутній Аллах сказав правду. Бо, справді, в застосуванні законів покарання полягає збереження життя людей, а також збереження суспільства, політики та економіки. Із застосуванням законів покарання оберігаються душі, честь і майно. До будь-якої системи, у якої немає підтримуючої, зміцнюючої і наглядової за її виконанням сили, ставляться зневажливо. Наприклад, хто порушує правила дорожнього руху і далі буде їх порушувати якщо знатиме, що залишиться безкарним. Також злодій буде продовжувати красти, якщо буде знати, що його не покарають. Далі можна наводити багато прикладів. Пророк Мухаммад (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«Воістину, Аллах усуває правителем те, що не усуває Кораном».

Тому необхідною є наявність виконавчої сили, яка б підтримувала, зберігала і гарантувала порядок. Але якщо такої сили не буде, то може поширитися анархія і порочність. Тому Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) підняв Коран однією рукою, а меч – іншою рукою, і сказав :

«Я був посланий з цим, щоб виправити того, хто відхилився від цього» .

Застосування системи покарань не є чимось новим. Навпаки, воно мало місце в минулих релігіїх. Всевишній Аллах говорить, роз'яснюючи деякі принципи Тори:

«І приписали Ми їм там: «Душа – за душу, око – за око, ніс – за ніс, вухо – за вухо, зуб – за зуб, а також відплата за поранення». Якщо ж хтось відмовиться від помсти – то милість ця буде спокутою його. А ті, які не судять за тим, що зіслав Аллах, вони – несправедливі!»

(Коран, 5:45)

Нехай кожен запитає сам себе і подивиться, які види покарання більш ефективні і успішні у викориненні злочинності та зниження її рівня: ті, які затвердив Іслам або ті, які вигадала людина? Людські покарання лише допомогли поширенню злочинності: вигадані закони ставлять права злочинця вище і зменшують права потерпілого. Також вони не утримують від вчинення злочину, бо, найчастіше, за нього передбачаються легкі види покарання, з якими можна просто пограти, в результаті чого, суспільна система – чи то нова, чи то стара – не може ствердитися. Ефективність законів у викориненні злочинності та зниження її рівня можна побачити на прикладі застосування системи покарань в Ісламі.

Таким чином, Іслам допомагає досягти щастя своїм послідовникам за допомогою основних стовпів віри.

Перший стовп: віра в Аллаха і Його єдність

Хто увірував в Аллаха і Його єдність – був наставлений на Шлях Щастя. В результаті чого його серце і душа знайшли спокій. Всевишній Аллах говорить:

«Тих, які увірували й знайшли спокій для своїх сердець у згадуванні Аллаха! Хіба ж не в згадуванні Аллаха знаходять спокій серця?»

(Коран, 13:28)

Коли людина пізнає велич Бога, Якому належить влада над усім; Який на все здатний; немає нічого подібного Йому – то його душа заспокоюється. Всевишній Аллах говорить:

«Аллах! Немає бога, крім Нього – Живого, Суцього! Не торкається Його ні дрімота, ні сон. Йому належать ті, хто на небесах, і ті, хто на землі. Хто ж заступиться перед Ним без Його дозволу? Він знає те, що попереду них і те, що позаду них. Вони ж не осягають зі знання Його нічого, крім того, що побажає Він. Престол Його охоплює небеса і землю, а збереження їх не втомлює Його. І він – Всевишній, Великий!»

(Коран, 2:255)

Тому що віра в Аллаха і Його існування веде людину до внутрішнього щастя, вона є причиною знання про великий стовп, на який спираються під час труднощів і бід. Всевишній Аллах говорить:

«І коли раби Мої запитують тебе про Мене, то Я - близький, і Я відповідаю на заклики того, хто кличе Мене. Нехай же й вони відповідають Мені та вірують у Мене - можливо, підуть вони правильним шляхом»

(Коран, 2:186)

Воістину, одним із проявів нещастя є відсутність віри в існування Аллаха – Творця, здатного на все. Тому що той, хто не вірить в існування Аллаха, буде жити, без сумніву, з внутрішньою боротьбою, відчуючи злість щодо до своєї душі, яка була створена з вродженою якістю віри в існування Аллаха, а його розум цурається цієї вродженої якості. Всевишній Аллах говорить:

«Чи ж вони просто собі з'явилися із нічого? Чи, може, вони самі – творці?»

(Коран, 52:35)

Віра в Аллаха обов'язково має бути пов'язана з Його єдиністю і недодаванням Йому нікого у поклонінні. Віра того, хто скоїв багатобожжя, ніяк не допоможе йому. Всевишній Аллах говорить:

«Аллах не прощає, коли Йому приписують рівних, але прощає все інше, крім цього, тому, кому побажає! І хто приписує Аллаху рівних, той чинить великий гріх!»

(Коран, 4:48)

Тому що придавання Аллаху рівних є приниженням Його величі. Володар недоліків не гідний поклоніння. Так як же можна поклонятися тому, хто сам має потребу в комусь іншому? Всевишній Аллах говорить:

«Якби були інші боги, крім Аллаха, то [небеса і земля] зруйнувалися б. Аллах, Господь трону, пречистий від того, що Йому приписують!»

(Коран, 21:22)

Лише Аллах є Багатим, Існуючим Самим по собі, не маючим потреби в комусь іншому. А всі створіння мають потребу в Ньому. Всевишній Аллах говорить:

«Аллах не брав Собі дитини й немає, крім Нього, іншого бога. Інакше кожен бог забирав би те, що створив, а одні з них вивищилися би над іншими. Пречистий Аллах від того, що йому приписують!»

(Коран, 23:91)

Плодами віри в Аллаха є:

- Звільнення душі віруючого від влади будь-кого, крім Аллаха

Коли віруючий дізнається і переконується, що все належить Аллаху; що все в його руках; як би не піднісся ступінь людини і якою б вона не стала важливою, вона не в силах запобігти тому, що побажав Аллах, або ж дати те, що Він заборонив. Тоді її душа звільняється від поклоніння комусь, окрім Аллаха. Людина звільняється, починаючи виконувати поклоніння Аллаху годинами, щоб заслужити вдовolenність свого Господа, не звертаючи уваги ні на кого. Всевишній Аллах говорить:

«Запитай: «Хто Господь небес і землі?» І скажи: «Аллах!» Скажи: «Невже ви взяли собі у покровителі замість Нього тих, хто не має влади принести користь чи заподіяти шкоду навіть самим собі?» Скажи: «Чи рівні між собою сліпий і зрячий, чи рівні між собою темрява й світло?» Чи вони вважають, що Аллах має помічників, які творять так, як творить Він, а творіння Його схоже на їхнє? Скажи: «Аллах – Творець кожної речі. Він – Єдиний, Всепереможний!»

(Коран, 13:16)

- **Звільнення душі віруючого від будь-якого страху, окрім страху перед Аллахом**

Бо страх не перед Аллахом веде до нещастя, затьмарює життя. Адже шайтан починає грати з ним і лякати його тим, що ставить його в скрутне становище і тісноту. Всевишній Аллах говорить:

«Це лише шайтан залякує вас своїми помічниками. Але не бійтесь їх, бійтесь Мене, якщо є ви віруючими!»

(Коран, 3:175)

- **Пробудження в душі духу сміливості та відваги**

Бо душа того, хто увірував в Аллаха і те, що Він існує, дає життя і дає смерть; і те, що все належить Йому – знаходить спокій і заспокоєння. Це те, що спонукає мусульман жертвувати своїми життями в битві на Шляху Аллаха. Хіба це виходить не з внутрішнього щастя, яке вони відчують і яке їх спонукає пожертвувати собою заради Того, Кого вони люблять? Воістину, це щастя пов'язане з вічним життям. Всевишній Аллах говорить:

«Жодна душа не помре, окрім як із дозволу Аллаха, у визначений Ним час»

(Коран, 3:145)

- **Постійне звернення до Аллаха**

Людина звертається до Нього із своїми проханнями, корячись перед Ним, уповаючи на Нього. Всевишній Аллах говорить:

«Йому належать ключі небес і землі. А ті, які не вірують у знамення Аллаха, втратять усе!»

(Коран, 39:63)

А щодо невіруючого в Аллаха, то він живе в нещасті і тяжкому становищі, тому що йде на дотик у темряві невігластва і відсутності віри. У нього немає джерела, на яке він би міг спертися або уповати. Всемогутній Аллах сказав правду:

«Кому Аллах бажає вказати прямий шлях, тому Він розкриває груди для ісламу, а кого Він бажає збити зі шляху, тому здавлює та стискає груди, ніби той підіймається на небо! Так Аллах зводить покарання на тих, які не вірують!»

(Коран, 6:125)

Другий стовп: віра в ангелів

Ангели є жителями прихованого світу. Про них можна дізнатися лише через посланців, які донесли одкровення від Аллаха. Вони відповідають за справи, виконання яких на них поклав Аллах. Через ангелів доходить небесне послання до посланців, а потім – до мешканців землі. Це послання веде до справжнього щастя. Відповідальним за донесення послань посланцям є ангел Джібріль (мир йому). А вже потім посланці доносили ці послання людям. Всевишній Аллах говорить:

«О ви, які увірували! Віруйте в Аллаха, Його Посланця і Писання, яке Він зіслав Посланцю Своєму; а також у Писання, яке було зіслано раніше. І хто не вірує в Аллаха, Його ангелів, Його писання, Його посланців та в Останній День, той заблукав у глибокій омані!»

(Коран, 4:136)

Третій стовп: віра в писання

Віра в писання, які зіслав Аллах. Вони є шляхом, по якому слідують віруючий у своєму житті: п'є із нього, бере запаси для своєї душі, що проявляються в його добрих справах і поклонінні – духовному чи моральному. За допомогою вчинків на основі цих писань здійснюється стабільність суспільства, особиста, економічна і політична безпека. Всевишній Аллах говорить:

«Чоловікам і жінкам, які робили добро й були віруючими, Ми неодмінно даруємо прекрасне життя. І Ми неодмінно винагородимо їх за те найкраще, що вони робили!»

(Коран, 16:97)

Лише так можна забезпечити добре життя у всіх аспектах. Таким чином, добрі справи є припасом, духовною їжею, яка веде до щастя і прогання тривоги і журбу. Всевишній Аллах говорить:

«Воістину, ті, які увірували, і ті, які сповідували юдаїзм, і сабеї, і християни, з-поміж тих, які увірували в Аллаха та в Останній День і творили добро – нема їм чого боятися, і не будуть засмучені вони!»

(Коран, 5:69)

Ісламські настанови, які виховують у мусульманина моральність, мають дуже великий вплив на досягнення щастя і віддалення його від печалі, серед якої живуть люди. Багатьом їм релігія не приносить морального заспокоєння і душевної безпеки, оскільки в цих релігіях існує безліч неясностей і протиріч. Ось деякі з цих повчань для мусульманина:

▪ Любов до Аллаха і Його Посланця (мир йому і благословення Аллаха)

Бо, воістину, любов до Аллаха і Його Посланця (мир йому і благословення Аллаха) спонукає мусульманина витратити на шляху цієї любові все, чим він володіє. Навіть якщо це буде його душа, яка знаходиться у нього в грудях. Він відчуває щастя завжди, доки намагається заслужити вдоволення Того, Кого любить. Таким чином, в цьому житті ти можеш знайти того, хто любить, витрачаючи всі свої можливості, щоб заробити вдоволення своєї коханої людини, знаходячи солодкість в досягненні своїх бажань. А що ти скажеш, якщо ця любов буде до Аллаха, Який володіє величчю і великодушністю, якостями досконалості; і любов до Його Посланця (мир йому і благословення Аллаха), кращого з творінь – як з точки зору зовнішніх якостей, так і з точки зору моральності. Всевишній Аллах говорить, описуючи справжню любов віруючих до Нього:

«Серед людей є такі, які приписують Аллаху рівних Йому та люблять їх так, як люблять Аллаха. Але ж ті, які увірували, люблять Аллаха ще сильніше! Якби ж нечестивці, побачивши кару, побачили б ще й те, що вся сила належить саме Аллаху, і що Він – суворий у покаранні!»

(Коран, 2:165)

Цю любов виконали на практиці сподвижники (нехай буде задоволений ним Аллах). Це – шляхетний сподвижник Хубейб ібн Аді (нехай буде задоволений ним Аллах), коли його взяли у полон багатобожники. Перед тим, як убити, вони його запитали: «Чи є у тебе останнє бажання?». Він попросив дати йому можливість зробити молитву в два рака'ати. Вони дали йому таку можливість і він зробив цю молитву в два рака'ати. Він був першим, хто поклав початок здійсненню такої молитви перед смертю. Після молитви він (нехай буде задоволений ним Аллах) сказав: «Клянуся Аллахом, якби я не боявся, що ви подумаете, що я боюся смерті, я б подовжив молитву». Коли ж його підняли для того, щоб розіп'яти і зарізати, багатобожники запитали його: «Хотів би ти, що б Мухаммад був на твоєму місці, а ти б відправився до своєї сім'ї?», на що він відповів: «Присягаюся Аллахом, я б не хотів, щоб Мухаммада спіткала навіть колючка. Я б хотів, що б він був зі своєю родиною, а я – тут».

Воістину, нещасним є той, хто поставив свої бажання і потреби вище любові до Аллаха і Його вдоволення. Всевишній Аллах говорить:

«Скажи: «Якщо ваші батьки, діти, брати, дружини, родини, накопичене майно, торгівля – застою в якій боїтесь – і любі вам житла миліші за Аллаха, Його

**Посланця й зусиль на Його шляху, то чекайте, поки Аллах не явить наказу Свого!
Аллах не веде прямим шляхом людей нечестивих!»**

(Коран, 9:24)

▪ **Любов заради Аллаха**

Бо ті, хто полюбив заради Аллаха, витрачають, віддають, жертвують так, що користь стає спільною для всіх. Їх не об'єднують життєві інтереси, після зникнення яких зникає і любов. Але їх любов залишається постійною задля досягнення вдоволення Аллаха. Тому мусульманин живе щасливо, знаючи, що інший мусульманин любить його заради Аллаха, а не використовує його для досягнення життєвих інтересів. Всевишній Аллах говорить:

«Ті, які жили [в Медині] раніше та увірували раніше, люблять тих, хто переселився до них. У їхніх серцях немає заздрості до того, що отримали ті. Вони визнають їхню перевагу, хоча й самі перебувають у скруті. Хто здолав свою скупість, той досягнув успіху!»

(Коран, 59:9)

Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав: «Солодкість віри відчує той, хто відрізняється трьома якостями: любить Аллаха і посланця Його більше, ніж все інше, любить ту чи іншу людину тільки заради Аллаха, а ще не бажає повертатися до невір'я так само, як не бажає бути вкинутим у вогонь»⁸.

Більше того, досягнення цього щастя є одним із засобів захисту від важкостей і труднощів Судного Дня. Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«Сімох вкриє Аллах в тіні Своїй в той День, коли не буде іншої тіні, окрім тіні Його: справедливого правителя; юнака, який ріс в поклонінні Господу; людину, серце якої пов'язано з мечетями; тих двох, які люблять один одного заради Аллаха, зустрічаючись і прощаючись тільки заради Нього; чоловіка, якого побажала знатна і красива жінка і який сказав: «Воістину, я боюся Аллаха!»; того, хто подає милостиню настільки таємно, що його ліва рука не знає, скільки витрачає права, а також того, чії очі наповнюються сльозами, коли він на самоті згадує Аллаха»⁹.

▪ **Поклоніння лише Аллаху**

Щастя і велич мусульманина полягає в тому, що він є рабом Аллаха, а не рабом своїх пристрастей і бажань. Він прикрашає себе істиною, слідуючи тому, що наказав Аллах і сторонячись того, що Він заборонив. Виконуючи цей вчинок, мусульманин відчуває справжнє щастя, адже він перемиг свою душу, пристрасті і нашіптування шайтана. Вчення Ісламу робить час мусульманина, його майно, старання і все його життя присвяченими Аллаху. Навіть зовсім трохи свого часу мусульманин не витрачає на даремні роздуми і занепокоєння. Всевишній Аллах говорить:

«Ні Месія, ні наближені ангели ніколи не цуралися бути рабами Аллаха. А всі ті, які цураються бути рабами Його та сповнюються гордині, будуть зібрані біля Нього [на Суді]!»

⁸ Аль-Бухарі, Муслім.

⁹ Аль-Бухарі.

(Коран, 4:172)

Більше того, всьому цьому буттю характерні покора і поклоніння Аллаху. Ось що вказує на велич Творця, Який заслуговує на поклоніння. Всевишній Аллах говорить:

«Прославляють Його сім небес, земля й ті, хто на них. Немає нічого, що б не прославляло Його хвалою. Та ви не розумієте прославлення їхнього; воістину, Він – Смирений, Прощаючий!»

(Коран, 17:44)

Хто відвернувся від поклоніння Аллаху і став заперечувати Його, той знайде лише нещастя і важке життя. Тому що він блукає без мети і не буде жити, відчуваючи щастя, яке відчуває той, хто виконує поклоніння Аллаху. Всевишній Аллах говорить:

«А той, хто відвернеться від Мого нагадування, той матиме важке життя, а в День Воскресіння Ми піднімемо його сліпим!»

(Коран, 20:124)

Той, хто не став рабом Аллаха, став рабом шайтана. Всевишній Аллах говорить:

«А біля того, хто відвертається від згадки про Милостивого, Ми поставимо шайтана, який стане його приятелем!»

(Коран, 43:36)

Шайтан приведе людину лише до нещастя і лиха, адже він це пообіцяв. Всевишній Аллах говорить:

«Господи! За те, що Ти спокусив мене, я прикрашу для них те, що на землі й неодмінно спокушу їх усіх, окрім Твоїх рабів серед них, які обрані»

(Коран, 15:39-40)

Воістину, поклоніння Аллаху – це внутрішнє щастя, яке відчуває лише той, хто поклоняється Аллаху. Послухай слова одного з мусульман, який відчув це щастя, виконуючи поклоніння Аллаху:

«Якби знали царі та їхні діти, яке щастя ми відчуваємо, то билися б з нами за нього своїми мечами».

▪ Зміцнення розуміння сьогодення і вічного щастя в душі мусульманина

Вічне щастя буде дано в подальшому житті, а не в ближньому – тому, кому допоміг Аллах і ввів в Рай. Це те, що підносить цікавість мусульманина і не прив'язує до цього життя. Всевишній Аллах говорить:

«Щодо тих, які будуть щасливі, то вони опиняться в раю. І вони будуть там довіку, доки існуватимуть небеса й земля, якщо Господь твій не побажає чогось іншого. Невичерпний цей дарунок!»

(Коран, 11:108)

Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) сказав: «Це життя є в'язницею для віруючого і Раєм для невіруючого»¹⁰.

Це породжує питання у розумі віруючого: «Як це може бути, адже ми бачимо багатьох немусульман, які живуть у злиднях, і багатьох мусульман, які живуть у добробуті?». Можливо, тут буде доречним згадати історію Ібн Хаджара аль-Аскаляні (нехай помилує його Аллах), голови суддів Єгипту. У ній є дивовижна відповідь на це запитання. Одного разу він вийшов у своїй пишності і красі, проходячи повз одного юдея, одягненого у лахміття, яке вказувало на його бідність і злидні. Юдей сказав судді: «Зупинися». Тоді Ібн Хаджар зупинився. Юдей сказав йому: «Як ти розтлумачиш слова вашого посланця: «Це життя є в'язницею для віруючого і Раєм для невіруючого»? Ось, ти бачиш мене одягненого у лахміття, хоча я є невіруючим, а ти – в добробуті і пишності, хоча ти – віруючий?!». Тоді Ібн Хаджар сказав: «Ти, перебуваючи в тяжкому становищі, вважаєш себе в Раю щодо до того, що чекає на тебе в вічному житті із болісного покарання, якщо ти помреш невіруючим. А я, перебуваючи в добробуті і милості цього життя, вважаю себе у в'язниці, щодо того, що очікує мене в Раю вічності – якщо Аллах введе мене в нього». Тоді юдей сказав: «Це так?». Ібн Хаджар відповів: «Так». Ці слова стали причиною прийняття Ісламу юдеєм.

Іслам роз'яснив мусульманину неважливість цього життя і пояснив зневагу до нього, щоб мусульманин віддалився від усього, що його засмучує – бід і розладів. Пророк Мухаммад (мир йому і благословення Аллаха) повідомив про них у своєму хадісі, який передав Сахль ібн Са'д (нехай буде задоволений ним Аллах), сказавши:

«Якось раз ми були разом з Посланцем Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) в Зуль-Хулейфі. Аж раптом ми побачили мертву вівцю. Він сказав: «Чи бачили ви цю вівцю, яка вже не потрібна її господареві? Тож клянусь Тим, у Чий долоні душа моя: це життя ще менш важливе для Аллаха, аніж ця вівця для свого господаря. І якби це життя коштувало перед Аллахом комариного крила, то Він ніколи б не дав невіруючому випити навіть краплі води»¹¹.

▪ Роз'яснення того, що посланці і пророки були найкращими і найбільш улюбленими створіннями для Аллаха

І навіть їм не було дано в розпорядження ближнє життя: у них бували засмучення і печалі. Деяких з них вбили, деяких мучили і завдавали страждання, деяких виганяли з їхньої землі, деяких вважали брехунами, кидаючи в пустелю або в'язниці. Якщо це трапилось з ними, то з усіма іншими людьми це тим паче трапиться. Аллах говорить, розповідаючи про пророка Нуха (мир йому):

«Ми відіслали Нуха до його народу, де він пробув тисячу років без п'ятдесяти. Тих людей вразив потоп, бо вони були нечестивцями!»

(Коран, 29:14)

Аллах говорить, розповідаючи про пророка Ібрагіма (мир йому):

¹⁰ Муслім.

¹¹ Ібн Маджа.

«Відповідь народу [Ібрагіма] була лише така: «Убийте його або спаліть!» Та Аллах врятував його від вогню. Воістину, в цьому – знамення для віруючих людей!»

(Коран, 29:24)

Аллах говорить, розповідаючи про пророка Мусу (мир йому):

«Фараон сказав: «Дайте мені вбити Мусу! Нехай покличе свого Господа! Я боюся, що він змінить вашу релігію чи поширить безчестя на землі!»

(Коран, 40:26)

Аллах говорить, розповідаючи про пророка Шуайба (мир йому):

«І сказала зверхня старшина його народу: «Ми неодмінно виженемо тебе з нашого селища, о Шуайбе, і тих, які увірували разом із тобою. Або ж ти повернешся до релігії нашої!»

(Коран, 7:88)

Аллах говорить, розповідаючи про пророка Саліха (мир йому):

«Вони сказали: «О Саліху! Перед цим ти був нашою надією! Невже ти забороняєш нам поклонятися тому, кому поклонялися наші батьки? Воістину, в нас є глибокі сумніви щодо того, до чого ти закликаєш нас!»

(Коран, 11:62)

Аллах говорить, розповідаючи про пророка Лута (мир йому):

«Єдина відповідь його народу була така: «Виженіть рід Лута з вашого селища! Воістину, вони вважають себе пречистими!»

(Коран, 27:56)

Аллах говорить, розповідаючи про пророка Ісу (мир йому):

«Та за слова їхні: «Воістину, ми вбили Ісу, сина Мар'ям!», але ж вони не вбили його та не розіп'яли, а це лише так здалося їм. Воістину, ті, які сперечаються про нього, перебувають у сумніві, і немає у них знання, а лише йдуть вони за здогатками. Справді, вони не вбивали його»

(Коран, 4:157)

Аллах говорить, розповідаючи про пророка Мухаммада (мир йому):

«Ми знаємо, що тебе засмучують їхні слова. Вони не вважають тебе за брехуна – нечестивці заперечують знамення Аллаха!»

(Коран, 6:33)

▪ **Визначення найвищої мети в житті мусульманина**

Іслам визначає для мусульманина метою цього життя досягнення вдоволення Аллаха і Раю. Досягнення цієї мети можливе лише після смерті. Ти бачиш

мусульманина, який постійно прагне досягнути мети, не знаючи втоми, аж до самої смерті. Адже він розуміє, що його мета здійсниться лише там. Тому він не звертає уваги на роздуми про найближче життя – його проблеми і турботи, якщо йому не вдається чогось досягти в ньому. Мусульманин зайнятий тим, що наближає його до Аллаха і вічного життя. А щодо немусульман, то вони жадають досягнення цілей цього життя і отримують певний вид щастя, прагнучи здійснити це. Але їхнє щастя закінчується після досягнення їхніх цілей. А що потім? Коли людина, у якої немає віри, досягає своєї мети, то у неї залишається порожнеча, яка кидає її в психологічне занепокоєння і відсутність духовного заспокоєння. Цей вид людей, у яких немає іншої мети, окрім задоволення своїх пристрастей і досягнення життєвих насолод за допомогою насичення своїх животів і задоволення статевих органів. Їх засуджує Всевишній Аллах, кажучи:

«Воістину, тих, які увірували й творили добро, Аллах введе до садів раю, де течуть ріки. А ті, які не увірували, насолоджуються благами та споживають їжу, наче тварини. Притулком їхнім буде вогонь!»

(Коран, 47:12)

Якщо вони отримали дипломи, їхні праці друкувалися в наукових і технологічних виданнях і це не привело їх до пізнання Аллаха і підкорення Йому, то у всьому цьому для них немає жодної користі. Всевишній Аллах говорить, описуючи їх стан:

«Невже ти вважаєш, що більшість із них здатна щось чути чи розуміти? Вони наче худоба! Таж ні, ще більше збилися зі шляху!»

(Коран, 25:44)

Не дивись на того, хто загинув і як загинув, а дивись на того, хто врятувався і як врятувався. Всевишній Аллах говорить:

«Ми створили для пекла багато джинів і людей. Вони мають серця, якими не розуміють, мають очі, якими не бачать, мають вуха, якими нечують. Вони подібні до худоби, але перебувають у ще більшій омані. Вони – невігласи!»

(Коран, 7:179)

Ці слова не означають аскетизму в цьому житті і залишення дій щодо пошуку своєї наділу так, що б мусульманин став тягарем для інших. Всевишній Аллах наказав Своїм рабам ходити по землі і шукати свій прожиток. Він зробив це шаріатською вимогою. Всевишній Аллах говорить:

«Він – Той, Хто зробив землю покірною для вас. Ходіть же різними краями та споживайте з Його наділу; до Нього повернетесь ви!»

(Коран, 67:15)

Більше того, Іслам – це прагнення до досягнення благ цього життя. Особливо, якщо метою людини є утримання себе і своєї сім'ї, витрачання на шляху добра, щоб підняти свій ступінь перед Аллахом, здійснюючи шляхетні справи. Всевишній Аллах говорить:

«Ті, які жертвують на шляху Аллаха і не супроводжують те, що пожертвували докором та образою, матимуть у Господа свого винагороду! Немає страху їм, і не будуть засмучені вони!»

(Коран, 2:262)

Необхідно, щоб це життя було у тебе в руці, а не в серці. Пророк Мухаммад (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«Рука, що дає краще руки, що бере. Почни з тих, хто перебуває на твоєму утриманні. Кращою є жертва, яку робить багата людина. Хто утримається від випрошування милостині, того Аллах зробить цнотливим і добродішним, а хто задовольниться тим, що дарував йому Аллах, того Аллах збагатить»¹².

Більш того, за надію, яку людина має, бажаючи досягти благ цього життя, рабу Аллаха належить нагорода, якщо його метою було витрачання на шляху добра. Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«Це життя призначене для чотирьох людей: раб, якого наділив Аллах майном і знанням і він в цьому боїться Свого Господа, підтримуючи родинні зв'язки і навчаючи заради Аллаха Істині. Ця людина – в найкращому положенні. І людина, яку Аллах наділив знанням і не наділив майном, яка має щирий намір, каже: «Якби у мене було майно, то я б чинив так само, як та людина». І за цей намір у нього буде нагорода, як у того, хто витрачає»¹³.

▪ Розуміння істинної сутності цього життя

Іслам роз'яснив мусульманину, що це життя є насолодою. Всевишній Аллах говорить:

«Людам видається прекрасною любов до задоволень, які приносять жінки, сини, накопичені кінтари золота і срібла, прекрасні коні, худоба та посіви. Такою є тимчасова насолода земного життя, тоді як у Аллаха – краще місце для повернення!»

(Коран, 3:14)

Він пояснив її короткостроковість і обмеженість перебування в ній. Всевишній Аллах говорить:

«Знайте, що життя в цьому світі – лише гра та забава, прикраси та хвастоші поміж вами, змагання у збільшенні майна та дітей – подібне воно дощу, після якого посіви дивують сіяча; далі ти бачиш їх жовтими, а потім вони висихають. А в майбутньому житті – кара жорстока або прощення від Аллаха та вдоволення Його. І життя в цьому світі – ніщо інше, як блага примарні!»

(Коран, 57:20)

Іслам також роз'яснив мусульманину, що це життя є лише зупинкою на шляху прибуття до кінцевої мети, до вічного життя. Як про це повідомив Посланець Аллаха

¹² Аль-Бухраї.

¹³ Ат-Тірмізі.

(мир йому і благословення Аллаха) Умару ібн аль-Хаттабу (нехай буде задоволений ним Аллах). Коли він зайшов до Пророка (мир йому і благословення Аллаха), він лежав на підстилці, що прикривала його бік. Умар сказав: «О Пророк Аллаха! Якби ти ліг на більш м'яке ліжко!». На що Пророк (мир йому і благословення Аллаха) відповів: «Що мені потрібно від цього життя? Я в цьому житті – як вершник в спекотний день, який сховався в тіні дерева лише на годину, а потім виїхав і залишив його»¹⁴.

Також він (мир йому і благословення Аллаха) пояснив йому, що це життя є світом страждання і нещастя: якщо радує один день, то потім засмучує багато інших днів; якщо змусить трохи посміхнутися, то потім змусить багато плакати. Постійна безтурботність просто неможлива. Навпаки, прикростей і занепокоєнь цього життя набагато більше. Бо це життя є світом нещастя для того, хто не знає його справжньої сутності і обманюється ним, покладаючись на нього. Всевишній Аллах говорить:

«Істинно, створили Ми людину, обтяживши її!»

(Коран, 90:4)

Тому рабу не личить покладатися на нього, як про це повідомив Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) у своєму повчанні Ібн Умару (нехай буде задоволений ним Аллах), сказавши :

«Будь в ближчому житті як мандрівник або перехожий»¹⁵.

Царі і правителі переконані, що живуть у статку і щасті. Послухай, що сказав Абдуррахман ібн ан-Насир, один із відомих правителів Омеядів, який правив понад п'ятдесят років. Йому були підпорядковані народи і країни. Він прославився зведенням будівель, відомих та історичних місць. Після його смерті був знайдений сувай, написаний його рукою. Воістину, дні, які були безхмарними для цього правителя, без печалей, це такий день, такого місяця, такого року. А також такий день, такого місяця, такого року. Ці дні були підраховані і вийшло, що їх було лише чотирнадцять. Отож подивися на це, щоб ти знав, що кожен живе в нещасті, скруті і печалі.

Один поет так описав це життя, спираючись на його швидкоплинність, мінливість і нестабільність:

Воно було створено з труднощами, а ти бажаєш його.

Воно висіяне із порошинок і печалей.

Людина цілими днями протистоїть його природі,

Шукаючи у воді палаюче вугілля.

Один поет пояснив, що те, на що скаржишся ти, то на це також скаржаться й інші:

Кожен, кого ти зустрінеш, скаржиться на життя.

О, якби я знав, кому воно належить?

¹⁴ Ахмад.

¹⁵ Аль-Бухарі.

Тому, коли мусульманин дізнається про провізію для вічного життя і піклується про нього; не пов'язує себе з ближчим життям і не покладається на його тлінне благополуччя, – то у нього не викликає жодної прикраси втрата якоїсь насолоди цього життя, або ж занепокоєння, коли його сягає якась біда. Як же йому зневіритися і сумувати про благополуччя, яке якщо не піде сьогодні, то обов'язково піде завтра? Всевишній Аллах говорить:

«Кожна душа спробує смерті, але відплатять вам сповна лише у День Воскресіння. І хто буде віддалений від вогню та буде введений до раю, той і матиме успіх. Земне життя – лише оманлива втіха»

(Коран, 3:185)

- **Наказ дружити з добрими людьми і віддалятися від поганих і злих людей**

Ніхто не заперечує той вплив, який має друг на свого товарища. Кажуть у приказці: «Друг тягне за собою». Тому твій друг і товариш або потягне тебе до добра, або навпаки – або до щастя, або до нещастя. Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) навів такий приклад:

«Добрий і поганий друг подібні продавцю пахошів і ковалю. Спілкуючись з продавцем пахошів, ти нічого не втрачаєш. Або ти купиш у нього пахоші, або ж просто насолодишся їх запахом. А ковальські хутра або обпалюють твоє тіло, або спалюють твій одяг, або ж ти відчуєш гідкий запах, що йде від них»¹⁶.

Добрий друг допомагає тобі, після допомоги Аллаха, вистояти у важку годину і розвеселить тебе під час скрут і печалей; полегшить твої труднощі, коли ти будеш мати потребу в ньому. Наявність надійного плеча, на яке ти можеш спертися для того, щоб вистояти перед труднощами цього життя, дозволить тобі відчути заспокоєння. Все це – після допомоги Аллаха. На відміну від поганого друга, який першим тебе залишить без допомоги під час труднощів, скрут і печалей. Це лише додасть тобі бід і нещастя.

- **Наказ залишити непослух і віддалитися від гріхів**

Вчинення гріхів веде людину до нещастя і стає між нею та щастям. Тому що вона відхиляється від поклоніння Аллаху до слідування своїй душі, яка закликає до зла і пристрастей. Найчастіше, якщо душа не приборкується істиною, то відхиляється до брехні. Всевишній Аллах говорить:

«Але ж ні! Вкриті їхні серця тим, що вони чинять!»

(Коран, 83:14)

Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«Воістину, якщо раб скоїть гріх, то на його серце ставиться чорна крапка. Якщо ж він покається і попросить пробачення, то воно очищається і, воістину, раб не буде

¹⁶ Аль-Бухарі.

переставати здійснювати гріхи доти, поки серце не буде покрито». Потім прочитав наступний аят: «Але ж ні! Вкриті їхні серця тим, що вони чинять!»¹⁷.

Щоб мусульманин віддалився від здійснення гріхів, Пророк (мир йому і благословення Аллаха) пояснив шкоду непослуху, сказавши:

«Воістину, людині стає забороненим наділ через гріх, який вона вчинила. І ніщо не міняє передвизначення, окрім заклику до Аллаха, і він додає в життя лише благочестя»¹⁸.

Сократ сказав: «Злочинець завжди більш нещасний, аніж його жертва. Той, хто вчинив злочин і не був покараний за нього, буде одним із нещасніших людей». Це стається через внутрішнє почуття, яке завжди супроводжує його з причини скоєного ним злочину.

Ці почуття завжди палають в душах щирих мусульман. Це – сподвижник Амр ібн Самура ібн Хабіб ібн Абдушшамс, прийшов до Посланця Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) і сказав:

«О Посланець Аллаха, воістину, я вкрав верблюда у одного племені, так очисти ж мене». Пророк (мир йому і благословення Аллаха) відправив людину до цього племені і вони сказали: «Насправді, один з наших верблюдів загубився». Тоді Пророк (мир йому і благословення Аллаха) наказав, щоб йому відсікли руку». Са'ляба сказав: «Я дивився на нього, коли впала його рука, а він сказав: «Хвала Аллаху, Який очистив мене від тебе. Ти хотіла ввести моє тіло у Вогонь».

- **Глибокі роздуми над минулими народами і взяття прикладів і настанов із цього**

Скільки б не тривало це життя і якого б прогресу і розквіту не досягнули його мешканці, все одно, кінцевим результатом всього буде закат, знищення і смерть, яка спіткає їх через гріхи і несправедливість. Тому, не сумуй. Всевишній Аллах говорить:

«Невже вони не бачать, скільки минулих поколінь Ми знищили? Ми дарували їм силу, якої не дарували вам, і Ми звели їм з неба рясні дощі й дали рікам текти в їхніх землях. А потім Ми знищили їх за гріхи їхні й створили після них наступне покоління»

(Коран, 6:6)

Всевишній Аллах говорить:

«Невже вони не подорожували землею та не бачили, яким був кінець тих, які жили раніше за них? Вони переважали їх силою, краще обробляли землю та заселяли її. Їхні посланці приходили до них із ясними знаменнями. Аллах не чинив із ними несправедливо – вони самі були несправедливі до себе!»

(Коран, 30:9)

Всевишній Аллах говорить:

¹⁷ Ібн Маджа.

¹⁸ Ібн Хіббан.

«І адити, і самудити! Ви ж бачите їхні житла! Шайтан прикрасив їм учинки їхні та збив зі шляху, хоча вони й були уважними»

(Коран, 29:38)

Всевишній Аллах говорить:

«Скільки селищ, які тішилися своїми земними багатствами, Ми винищили! Ось їхні житла, в яких після них майже ніхто не живе. Це все успадкували Ми!»

(Коран, 28:58)

Тому, коли мусульманин дізнається, що кінцевим результатом цього життя буде закат, то він стає задоволеним, приносить спокій іншим і сам заспокоюється. Всевишній Аллах говорить:

«Застерігай людей від того Дня, коли прийде покарання. Ті, які були несправедливі, скажуть: «Господи наш! Даруй нам відстрочку до близького часу! Ми відповімо на твій заклик і підемо за посланцями!» [Скажуть їм:] «А чи не клялися ви раніше, що ніколи не зникнете? Ви живете у житлах тих, які були несправедливі самі до себе. Вам зрозуміло, як Ми вчинили з ними, і Ми наводили для вас притчі»

(Коран, 14:44-45)

▪ **Дивитися на тих, хто нижче тебе в цьому житті**

Людина живе в добробуті і добрі, купаючись в ньому, і не відчуває його. Але добробут цінує і бачить лише той, хто втратив його. Якщо в тебе є майно, а ти потребуєш ще, то є такі люди, які не володіють і цим. Якщо ти хворий і можеш поворухнутися, то є люди, які не можуть поворухнутися. Якщо у тебе є дитина і ти хочеш ще дітей, то є такий, хто хотів би віддати всі свої гроші, щоб почути слово «тато». Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«Дивіться на тих, хто нижче вас, і не дивіться на тих, хто вище, бо це є кращим, що сприяє тому, щоб ви не нехтували милістю, наданою вам Аллахом»¹⁹.

Якщо ти подивишся на того, хто нижче тебе в питаннях цього життя, то знайдеш спокій і зрозумієш милість Аллаха, даровану тобі. Бо є той, хто хотів би опинитися на твоєму місці. Одного разу, до Юнуса ібн Убеїда прийшла людина, яка скаржилася на своє скрутне становище. Юнус запитав його:

«Чи будеш ти задоволений, якщо я дам тобі сто тисяч дирхамів, натомість, забравши твій зір?». Людина відповіла: «Ні». Юнус запитав: «А сто тисяч за твою руку?». Людина відповіла: «Ні». Юнус запитав: «А сто тисяч за твою ногу?». Людина відповіла: «Ні». Тоді Юнус перерахував милості Аллаха, надані цій людині і сказав: «Я бачу, що ти володієш сотнями тисяч, і, при цьому, скаржишся на злиденність!».

Що ж стосується справ вічного життя, то дивись на того, хто вище за тебе, щоб ти зрозумів свою недбалість. Бо Рай складається із ступенів. Отож, не задовольняйся нічим, окрім найвищого ступеня Раю – Фірдаус.

¹⁹ Аль-Бухарі, Муслім.

▪ Вдоволеність малим

Вдоволеність малим – це багатство серця, вдоволення передвизначенням Аллаха, утримання від того, що належить людям і підкорення волі Аллаха. У коранічних і пророчих настановах є величезний вплив на плекання вдоволеності малим в серцях мусульман. Все це для того, що б вони жили гідним, спокійним життям, далеким від кайданів заздрості та взаємної ворожнечі, яке з'являється через зневірство і відсутність вдоволеності тим, що передвизначив Аллах рабу. Це те, що ми спостерігаємо: задовольняються малим лише найщасливіші люди, як морально, так і фізично. Всевишній Аллах говорить:

«Не заглядайся на те, чим Ми наділили деяких людей, щоб випробувати їх. Це – блиск земного життя, а винагорода Господа твого краща й довговічніша!»

(Коран, 20:131)

Пророк Мухаммад (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«Досяг успіху той, хто прийняв Іслам, його наділ був достатнім для нього і Аллах зробив його невибагливим у тому, чим наділив його»²⁰.

Бо любов до цього життя та використання його провізії – це природа людини, як про це повідомив Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха), сказавши:

«Якби у сина Адама було дві долини багатств, то він кинувся б набути третю долину. Живіт сина Адама наповнить лише пісок. І Аллах прийме каяття того, хто покається»²¹.

Пророчі настанови мають дуже великий вплив на мусульманина, зменшуючи його любов до цього життя і плекаючи в ньому вдоволеність малим. Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«Хто з вас зустрів ранок у безпеці, здоровим і у нього достатньо прожитку на один день, той, начебто, повністю заволодів цим життям»²².

І якщо глибоко поміркувати, то обов'язково виявиться, що це те, чого потребує людина протягом одного дня. А щодо завтрашнього дня, то про нього знає лише Аллах. Тому ти не знаєш, чи будеш завтра живий, чи ні. Що у тебе є на рахунок? Ти не знаєш, чи залишишся завтра на ньому щось, чи ні. Всевишній Аллах говорить:

«Воістину, лише в Аллаха знання про Час. Він посилає дощ і знає те, що в утробах. Жодна душа не знає, що станеться з нею завтра, і не знає вона, в якій землі помре. Воістину, Аллах – Всезнаючий, Всевідаючий!»

(Коран, 31:34)

▪ Підкорення наказам Аллаха й надія на Нього

²⁰ Муслім.

²¹ Аль-Бухарі.

²² Ат-Тірмізі.

Аллах розпоряджається Своїми творіннями: дає, кому забажає і забирає, у кого забажає; звеличує, кого забажає і принижує, кого забажає; визначає і розподіляє долю. Всевишній Аллах говорить:

«Скажи: О Аллах! Володар царства! Ти даруєш владу, кому побажаєш, і позбавляєш влади, кого побажаєш! Ти звеличуєш, кого побажаєш, і принижуєш, кого побажаєш! У Твоїй руці благо. Воістину, Ти над кожною річчю – Могутній!»

(Коран, 3:26)

Людина розуміє, що доля є визначеною і розподіленою ще в утробі його матері. Як про це повідомив Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха):

«Воістину, кожен з вас спочатку знаходиться в утробі матері протягом сорока днів, потім стільки ж перебуває там у вигляді згустку крові і ще стільки ж – у вигляді шматочка плоті, а потім Аллах направляє ангела, який вдихає в нього дух і отримує веління записати чотири речі: його долю, тривалість його життя, його справи, а також те, буде він щасливим або нещасним. І клянусь Тим, окрім Якого немає іншого Бога, кожен з вас може здійснювати справи мешканців Раю, поки не виявиться від Раю на відстані лише одного ліктя, а потім візьме вгору те, що передвизначено йому, і він стане здійснювати справи мешканців Вогню і увійде у Вогонь. І, воістину, кожен з вас може здійснювати справи мешканців Вогню, поки не виявиться від Вогню на відстані лише одного ліктя, а потім візьме вгору те, що передвизначено йому, і він стане здійснювати справи мешканців Раю і увійде до Раю»²³.

Кожна людина обов'язково отримає з цього життя те, що передвизначив для неї Аллах: чи то долю, чи то тривалість життя. Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«Ангел Джибріль дарував мені знання, що душа не піде з цього життя, поки не вичерпає свого терміну, не отримає свого наділу. Тому правильно заробляйте свій наділ, і нехай ні в якому разі очікування з нетерпінням вашого наділу не змусить вас заробляти його за допомогою непослуху Аллаха. Ніхто не досягне того, що у Нього, окрім як за допомогою послуху Його».

▪ Вдоволеність тим, що передвизначив Аллах

Вдоволеність тим, що передвизначив Аллах і відсутність гніву, навіть якщо це відбувається в питаннях, які людина вважає незначними. Всевишній Аллах говорить:

«О ви, які увірували! Вам не дозволено бути спадкоємцями дружин проти їхньої волі. Не забороняйте їм забрати частину того, що ви їм дали, хіба як вони вчинять явний перелюб. Поводьтеся з дружинами гідно. І навіть якщо вони неприємні вам, то, можливо, неприємне для вас те, куди Аллах вклав багато добра!»

(Коран, 4:19)

І може бути так, що добро буде в тому, що тобі ненависно, а зло – в тому, що ти любиш, і ти не знаєш цього. Всевишній Аллах говорить:

²³ Аль-Бухарі.

«Можливо, те, що вам неприємно – благо для вас. А, можливо, те, що вам приємно – зло для вас. Аллах знає, а ви не знаєте!»

(Коран, 2:216)

- **Знання істинної сутності переваги і відмінності між людьми, у всіх питаннях**

Відмінності – це один із законів Аллаха цього буття, в якому людина нічого не в силах змінити. Тому, коли мусульманин дізнається про відмінності між людьми, які існують в них через Мудрість Аллаха, він відчуває задоволення і заспокоєння. Його душа звільняється від заздрості і злоби до того, хто вище нього. Всевишній Аллах говорить:

«Одним із вас Аллах дарував перевагу перед іншими в Своєму наділі. Але, ті, які мають перевагу, не бажають віддавати свій наділ рабам, щоб не бути з ними рівними. Невже вони заперечують милість Аллаха?»

(Коран, 16:71)

Всевишній Аллах говорить:

«Поглянь, як Ми віддали перевагу одним із них перед іншими. А наступне життя вище за ступенем і вище за перевагами!»

(Коран, 17:21)

- **Не жадати того, чим володіють інші, а дивитися на те, чим володієш сам**

Всевишній Аллах говорить:

«Скажи: «Аллах збільшує та зменшує наділ тим із рабів Своїх, кому побажає! Що б ви не пожертвували, Аллах поверне це вам. А Він – найкращий із наділяючих!»

(Коран, 34:39)

Іслам наказав людині відмовитися від бажання того, чим володіють інші люди, адже це бажання є перешкодою для того, що б мусульманин задовольнився малим і жив у спокої. Всевишній Аллах говорить:

«Не бажайте того, шляхом чого Аллах віддав перевагу одним із вас перед іншими. Чоловіку – частка з того, що отримав він, а жінці – частка з того, що отримала вона. Тож просіть у Аллаха ласки Його; воістину, Він знає про кожну річ!»

(Коран, 4:32)

На зміну турботі мусульманина про свої бажання, погляду на те, чим володіють інші люди і підпорядкуванні того, чого бажає його душа, для мусульманина прийшла настанова дивитися на себе, відчитувати свою душу і залишити те, що його не стосується. Пророк Мухаммад (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«Розумним є той, хто підпорядкував собі свою душу й діяв для того, що буде після смерті. А безпорадним є той, хто пішов за пристрастями своєї душі і лише покладав надії на Аллаха»²⁴.

■ **Застереження від заздрощів, гніву, злоби та ненависті**

Ці хвороби є небезпечними для людини: вони віддаляють від щастя і ведуть до нещастя. Очі того, хто не задоволений тим, що передвизначив для нього Аллах, дивляться на те, чим Аллах наділив інших. Це веде до заздрості, яка веде до злості, ненависті і помсти. Заздрісник губить сам себе і стає нещасним, перш ніж ним стане той, кому він заздрить. Всевишній Аллах говорить:

«Невже вони заздрять людям через те, що Аллах дарував їм зі своєї ласки? Але ж раніше Ми дарували роду Ібрагіма Писання та мудрість, і дарували їм велику владу!»

(Коран, 4:54)

Воістину, заздрість стала причиною зарозумілості – першого непослуху перед Аллахом. Всевишній Аллах говорить про Ібліса, коли Він створив Адама і наказав усім ангелам поклонитися перед ним, а Ібліс загордився і відкинув земний уклін через заздрість:

«Ібліс сказав: «Чи ти бачиш того, кому ти віддав перевагу замість мене? Якщо Ти відсрочиш мені до Дня Воскресіння, то я спокушу всіх його нащадків, окрім небагатьох»

(Коран, 17:62)

Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) сказав, даючи настанову своїй Уммі, щоб вона остерігалася цих небезпечних хвороб, які є перепорою для досягнення щастя:

«Не заздрить один одному; не ненавидьте один одного; не відвертайтеся один від одного, а будьте, о раби Аллаха, братами. Мусульманин – брат мусульманину: він не утискає його і не зраджує його інтереси, він не бреше йому і не ображає його зневагою. Дуже погано для кожної людини відчувати почуття зневаги щодо свого брата-мусульманина. Кожен мусульманин є забороненим для іншого мусульманина: його кров, майно і гідність»²⁵.

Щоб зцілити ці небезпечні хвороби й вселити мусульманину любов добра по відношенню до інших, мусульманину прийшла шляхетна коранічна настанова: бажати блага своїм братам. Всевишній Аллах говорить:

«Ті, що прийдуть після них, скажуть: «Господи наш! Прости нас і братів наших, які увірували раніше за нас! І не дай серцям нашим сповнитися ненавистю до тих, хто увірував [раніше]! Господи наш! Ти – Смиренний, Милосердний!»

(Коран, 59:10)

²⁴ Ат-Тірмізі.

²⁵ Муслім.

На того, хто звертається до Аллаха за свого брата, чекає нагорода. Це – заради того, щоб зробити бажання добра своїм братам щирим, яке йтиме із глибини серця. Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«Хто звертається до Аллаха за свого брата по вірі, ангел йому відповідає: «Амін, і тобі того ж!»²⁶.

▪ **Відмова від гордині та зарозумілості по відношенню до інших людей**

Пихатий не є щасливим, адже люди його зневажають через те, що бачать у ньому зарозумість, звеличування над ними і зневагу їхніх прав. Одже, він ненавидить людей, а люди – його. Що ж може бути більш принизливим, аніж це положення? Всевишній Аллах говорить:

«Ті, хто сперечаються про знамення Аллаха без жодного доказу, який би прийшов до них, викликають ненависть в Аллаха й у тих, які увірували. Аллах накладає печатку на серце кожного зверхнього тирана!»

(Коран, 40:35)

Пророк Мухаммад (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«Не увійде в Рай той, у чиєму серці є зарозумість вагою із порошокину». Один чоловік запитав: «А якщо людина любить носити гарний одяг і красиве взуття?» Пророк відповів: «Воістину, Аллах – Гарний, і Він любить красу, а зарозумість – це заперечення істини і гордовите ставлення до людей»²⁷.

▪ **Заборона жадібності та її осуд**

Жадібність віддаляє щастя і веде до нещастя. Тому що жадібна людина постійно турбується і дбає про збереження свого майна, боячись за нього. Сильне оберегання майна стає на шляху отримання насолоди ним і не дозволяє людині витратити майно на шляху добра. Всевишній говорить:

«Нехай же не думають ті, які виявляють скупість у тому, що Аллах дарував їм зі Своєї ласки, що це краще для них! Таж ні, це гірше для них. У День Воскресіння те, на що вони скупилися, повисне навколо їхньої шії! Аллах – Спадкоємець небес та землі, і Йому відомо те, що робите ви!»

(Коран, 3:180)

Скупий знаходиться в ізоляції від людей, адже вони його ненавидять і не сприймають через його вчинки. А також через те, що він також ненавидить людей, вважаючи, що вони заберуть те, що у нього. Пророк Мухаммад (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«Щедрий є близьким до Аллаха і до Раю, а також близьким до людей і далеким від Вогню. А скупий є далеким від Аллаха і від Раю, а також далеким від людей і

²⁶ Муслім.

²⁷ Муслім.

близьким до вогню. Воістину, щедрого невігласа Аллах любить більше, ніж скупого, який поклоняється»²⁸.

Іслам спонукає мусульманина до витрачання і відсутності скупості. Адже скупість, накопичення майна і відсутність його витрачання в законних рамках веде до накопичення народного багатства в руках декількох людей. Пророк Мухаммад (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«Вранці кожного дня спускаються два ангели, один з них каже: «О Аллах, відплати тому, хто витрачає», а другий каже: «О Аллах, знищи майно того, хто утримує»²⁹.

Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) роз'яснив, які важкі наслідки – що ведуть до нещастя і бід – очікують суспільство, якщо серед її представників поширяться скупість і жадібність. Тому Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«Перестерігайтеся несправедливості. Адже, воістину, несправедливість обернеться темрявою в Судний День. І перестерігайтеся скупості. Адже, воістину, вона згубила тих, хто був до вас: вона спонукала їх проливати кров і переступати межі забороненого»³⁰.

Іслам ненавидить цю порочну якість в душі мусульманина і вважає її однією з якостей, яка зменшує його віру. Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«Ніколи не об'єднається в одній людині пил на Шляху Аллаха і спекота пекла. І ніколи не об'єднуються скупість і віра в серці раба»³¹.

▪ Наказ дотримуватися терпіння і виявляти вдовolenня

Наказ дотримуватися терпіння і вдовolenності; не турбуватися і не гніватися через те, що відбувається з мусульманином. Терпіння було життєвою необхідністю ще до того, як стало релігійним обов'язком, бо надії можуть здійснитися лише за допомогою терпіння. Всевишній Аллах говорить:

«О ви, які увірували! Будьте терпеливими, змагайтесь у терпінні, будьте стійкими! І бійтесь Аллаха – можливо, матимете ви успіх!»

(Коран, 3:200)

Адже це життя є місцем негараздів і випробувань. І терпіння є однією з невід'ємних складових цього життя, як це роз'яснив наш Великий Господь, сказавши:

«Ми будемо випробовувати вас страхом, голодом, нестачею майна, людей та плодів. Сповісти ж добру звістку терпеливим»

(Коран, 2:155)

²⁸ Ат-Тірмізі.

²⁹ Аль-Бухарі.

³⁰ Муслім.

³¹ Ан-Насаї.

Він спонукає виявляти терпіння і, разом з ним, прощення і милість по відношенню до того, хто помилився стосовно тебе або заподіяв зло. Все це – щоб досягти очищення душі від злості і ненависті. Всевишній Аллах говорить:

«А якщо хто терпить і прощає, то воістину, це і є рішучість у справах»

(Коран, 42:43)

Задля того, щоб прояв терпіння став прагненням кожного мусульманина, Всевишній Аллах зробив обов'язковою Свою любов до терплячих, сказавши:

«Аллах любить терпеливих!»

(Коран, 3:146)

Пророк Мухаммад (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«Нікому не було дано кращого і більш щедрого подарунка, аніж терпіння»³².

Іслам роз'яснив, що прояв терпіння є розрадою і радістю, адже труднощі не можуть тривати постійно. Всевишній Аллах говорить:

«Воістину, після труднощів настає полегшення!»

(Коран, 94:6)

Один поет сказав, описуючи свій стан під час нещастя:

Положення стало нестерпним

І коли воно посилюсь,

То труднощі полегшились.

А я ж бо думав, що вони не полегшаться.

Терпіння буває трьох видів:

Перший вид терпіння. Терпіння в підкоренні Аллаху і Його наказам. Всевишній Аллах говорить:

«"Мир вам за терпіння ваше!" Яка ж прекрасна остання обитель!»

(Коран, 13:24)

Другий вид терпіння. Терпіння в пристрастях і заборонених насолодах. Всевишній Аллах говорить:

«Терпи разом із тими, які кличуть Господа свого зранку та ввечері, прагнучи до лику Його. Не відвертай очей своїх від них, бажаючи прикрас земного життя. Та не корися тим, чиї серця Ми зробили неуважними до згадки про Нас, тим, хто йде за своїми пристрастями. Марні вчинки їхні!»

(Коран, 18:28)

³² Аль-Бухарі, Муслім.

Третій вид терпіння. Терпіння в передвизначенні Аллаха. Всевишній Аллах говорить:

«Лихо не вражає без дозволу Аллаха. І для серця того, хто увірував у Аллаха, Він вкаже прямий шлях. Аллах – про кожну річ Знаючий!»

(Коран, 64:11)

Отже, Іслам вказав мусульманину на терпіння по відношенню до передвизначення Аллаха. Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) наказав мусульманину віддалятися від гніву, неспокою і відкриття дверей для жалю:

«Кого б не спіткало нещастя, якщо він скаже: «Воістину, ми належимо Аллаху і до Нього наше повернення. О Аллах, даруй мені нагороду за моє нещастя і відшкодуй мені благом», – того Аллах винагородить за нещастя, яке спіткало його, і замінить благом»³³.

▪ Залишення гніву і відсутність хвилювання

Гнів може привести до результатів, які мають погані наслідки, про які, в подальшому, людина шкодуватиме протягом всього свого життя. Щастя сховається від неї і вона опиниться у скрутному становищі. Всевишній Аллах говорить, хвалячи того, хто описується цією якістю:

«Які уникають важких гріхів і всього мерзенного, а коли гніваються, то прощають»

(Коран, 42:37)

Хто здатний опанувати свій гнів, той і є більш стійким до перенесення труднощів цього життя. Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«Не той сильний, хто перемагає багатьох, а сильний лише той, хто здатний володіти собою в гніві»³⁴.

Тому людина, яка володіє собою і керується цим, відчуває щастя, бо вона перемогла свою душу, яка могла привести її до необачних вчинків з поганими наслідками.

▪ Спонування до прощення образи

Унаслідок цього вчинку, душі починають любити одна одну – це усуває злобу і ненависть. Всевишній Аллах говорить:

«Які витрачають на милостиню у радості та в біді, які стримують гнів та прощають людей. Аллах любить тих, які роблять добро!»

(Коран, 3:134)

³³ Ахмад.

³⁴ Аль-Бухарі, Муслім.

Більше того, Іслам закликає до того, що вище цього: відповідати на зло добром, щоб досягти найвищих ступенів перемоги над душею. Це очистить душі від мерзоти і ненависті. Таким чином поширяться щастя і братство. Всевишній Аллах говорить:

«Не рівні між собою добро та зло. Відштовхни зло чимось добрим, і тоді той, із ким ти ворогував, стане для тебе наче близький друг»

(Коран, 41:34)

- **Наказ виявляти оптимізм і не виявляти песимізм; не вірити в погані прикмети**

Пророк Мухаммад (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«Немає поганих прикмет. Ліпше за це – надія на краще». Його запитали: «А що таке надія на краще, о Посланець Аллаха?». Він відповів: «Добре слово, яке говорить хтось із вас»³⁵.

Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) був прикладом для мусульман. Йому подобалася надія на краще і не подобався песимізм, як це передав аль-Бухарі.

- **Заборона мати погану думку про людей і дізнаватися про них**

Воістину, той, хто має погану думку про людей, живе в неспокої, тривозі і нестабільності, боячись прояву поганого ставлення від кожного. А той, хто довідується про людей, стає ненависним і відкинутим ними. Всевишній Аллах говорить:

«О ви, які увірували! Уникайте більшості здогадок, адже, воістину, деякі здогадки є гріхом! Не слідкуйте одне за одним та не поширюйте пліток. Невже хтось із вас хоче їсти м'ясо свого покійного брата, якщо це відразу для вас? Бійтеся Аллаха, воістину, Аллах – приймаючий каяття, Молосердний! О ви, які увірували! Воістину, Ми створили вас із чоловіка та жінки й зробили вас народами та племенами, щоб ви знали одне одного. Воістину, найшанованіші з-посеред вас перед Аллахом – найбільш богобоязливі! Воістину, Аллах – Всезнаючий, Всевідаючий!»

(Коран, 49:12-13)

Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«Остерігайтеся поганих думок про людей, адже, воістину, погані думки - це найбrehливіші слова. Отож, не дізнавайтесь, не висліджуйте, не змагайтеся один з одним, не заздріть один одному, відмовтеся від взаємної ненависті, не повертайтеся один до одного спиною і будьте братами, о раби Аллаха. Нехай не сватається мусульманин після сватання свого брата, поки той не одружиться або не залишить. І хай не одружується одразу на жінці та на її тітці, з боку батька; і на тітці з боку матері. Хай не постить жінка додатковий піст у присутності її чоловіка, окрім як з його дозволу. І нехай не дозволяє нікому входити в його дім, окрім як з його дозволу. А ту милостину, яку вона віддасть з його майна, то йому належить половина винагороди. І

³⁵ Аль-Бухарі.

хай не просить жінка про розлучення свою сестру, щоб потім самій вийти заміж. Адже, воістину, у неї буде те, що передвизначено їй»³⁶.

Також, Іслам наказує мусульманину брати на себе витрати свого брата зроблені на шляху блага, щоб очистити серця від ненависті. І він обов'язково знайде вихід із ситуації, що склалася .

- **Думати про сьогодні, не розмірковувати про завтрашній день і забути про вчорашній**

Всевишній Аллах говорить:

«Щоб не говорила душа: «Горе мені за те, що я був недбалим перед Аллахом! Я був лише одним із тих, які насміхалися!» І щоб не говорила: «Якби Аллах вказав мені прямий шлях, я був би одним із богобоязливих»

(Коран, 39:56-57)

Один із стародавніх поетів сказав:

Що минуло – те померло,

Про що думав – те сховалось.

А для тебе – лиш година

У якій живеш ти зараз.

Ніяк інакше. Адже роздуми про минуле не повернуть того, що пішло. А роздуми про майбутнє лише заважатимуть здійснювати вчинки зараз. Так зосередься ж на тому, де ти зараз .

- **Спонування віддавати і витратити**

Щастя полягає у віддачі, а не у взятті. Запитай сам себе після здійснення доброго вчинку, коли ти нагодував голодного, одягнув бідного або полегшив труднощі: «Душа, що ж ти відчуваєш?» Всевишній Аллах говорить:

«Нехай ті, хто має статки й багатство серед вас, не клянуться, що не будуть допомагати родичам, бідним і переселенцям на шляху Аллаха. Натомість нехай вибачають і прощають. Невже ви не бажаєте, щоб Аллах простив вас? Аллах – Прощаючий, Милосердний!»

(Коран, 24:22)

Але Іслам застеріг мусульманина від докори, яка може послідувати після витрачання. Адже докора стирає нагороду за добрий вчинок і віддаляє щастя, тому що даючий стає задоволеним собою. Всевишній Аллах говорить:

«О ви, які увірували! Не зіпсуйте милостині вашої докором та образою, наче той, хто витратив якесь майно на жертву задля того, щоб побачили це люди. Адже він не увірував у Аллаха та Останній День. Його прикладом є слизька скеля,

³⁶ Аль-Байгаки.

вкрита землею. Та ось змочив її дощ, і лишилася скеля та чистою. Немає у них жодної сили над тим, що отримали вони! Аллах не веде прямим шляхом невіруючих людей!»

(Коран, 2:264)

Якщо ж тобі нема чого витратити, то ти можеш виявити м'якість у мові, зробити привітним своє обличчя. І це буде набагато краще, аніж милостиня, за якою слідує докора. Всевишній Аллах говорить:

«Добре слово і прощення кращі за милостиню, яка супроводжується образою. Аллах – Багатий, Жалісливий!»

(Коран, 2:263)

Отож, мусульманину личить бути щедрим у всіх його справах, ґрунтуючись на рекомендаціях його релігії, яка спонукає його до того, що б:

- ❖ Віддавати любов оточуючим. Любов спонукає його робити те, що вони люблять: говорячи, поступаючи і віддаляючись від усього, що може заподіяти їм шкоду. Все це повинно ґрунтуватися на правилах Шариату. Всевишній Аллах говорить:

«Ті, які жили [в Медині] раніше та увірували раніше, люблять тих, хто пересилився до них. У їхніх серцях немає заздрості до того, що отримали ті. Вони визнають їхню перевагу, хоча й самі перебувають у скруті. Хто здолав свою скупість, той досягнув успіху!»

(Коран, 59:9)

Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«О Язід ібн Асад, чи любиш ти Рай?». Я відповів: «Так». Він (мир йому і благословення Аллаха) сказав: «Тоді полюби для свого брата те, що полюбив для себе»³⁷.

- ❖ Давати щирі настанови людям. Іслам вказує їм на добро і застерігає їх від зла, щоб люди жили щасливо. Всевишній Аллах говорить:

«Нехай буде серед вас громада, яка закликатиме до блага, буде наказувати добре та забороняти неприйнятне. Саме такі й матимуть успіх!»

(Коран, 3:104)

Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«Релігія – це прояв щирості». Ми запитали: «По відношенню до кого?». Він сказав: «По відношенню до Аллаха, і до його Книги, і до Його посланця, і до правителів мусульман і до всіх мусульман взагалі»³⁸.

- ❖ Витратити майно на нужденних і на різні види добра. Всевишній Аллах говорить:

³⁷ Аль-Мустадрак аля ас-Сахіхейн.

³⁸ Ібн Хіббан.

«Які виявляють терпіння, прагнучи до Лику Господа свого, звершують молитву, таємно й відкрито жертвують із того, чим Ми їх наділили, відштовхують зло добром. Чекає на них остання обитель»

(Коран, 13:22)

- ❖ Витрачати свій вплив, здійснюючи добре заступництво за людей, щоб виконати їх потреби. Всевишній Аллах говорить:

«Хто заступиться [за іншого] добрим заступництвом, той матиме в цьому частку. А хто заступиться [за іншого] заступництвом лихим, той матиме в цьому тягар. Воістину, Аллах спостерігає за кожною річчю!»

(Коран, 4:85)

Коли до Посланця Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) приходив хтось і прохав виконати якесь прохання, він говорив:

«Просіть мого заступництва (заступайтесь переді мною) – будете винагороджені. І Аллах наказує мовою Свого пророка що забажає»³⁹.

- ❖ Витрачати благодіяння і добро на людей. У різних його проявах. Пророк Мухаммад (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«Найулюбленіші для Аллаха люди – це найкорисніші. Найулюбленіші для Аллаха справи – це радість, яку ти приносиш мусульманину; труднощі, які відводиш від нього; борг, який віддаєш за нього; або голод, від якого йому допомагаєш позбутися. Піти з братом-мусульманином для вирішення його потреби є більш любимим для мене, аніж місяць безперервного перебування у мечеті. Хто втримає свій гнів, того покрийє Аллах. Хто придушить свій гнів, навіть бажаючи його проявити, серце того Аллах наповнить достатком в Судний День. Хто піде зі своїм братом-мусульманином, поки не вирішить його потребу, стопи того зміцнить Аллах в той День, коли посковзнуться стопи. Воістину, погана моральність псує справи так само, як оцет псує мед»⁴⁰.

Така людина прагне принести добро оточуючим, донести Послання Ісламу іншим людям, щоб вони відчули щастя, яке відчула вона; щоб відчули спокій, який відчула вона; щоб врятувати їх від невір'я, яке веде їх у вогонь. Ось один із сподвижників (нехай буде задоволений ним Аллах) сказав Рустуму – царю римлян – коли той запитав його про причину їх приходу на їх землі. Сподвижник сказав:

«Ми прийшли, щоб вивести рабів із поклоніння рабам до поклоніння Господу рабів; щоб вивести їх із тісноти цього життя до ширини життя вічного; щоб вивести їх із свавілля релігій до справедливості Ісламу». Всевишній Аллах говорить:

«Боріться з ними, доки не зникне смута і релігія не буде цілком належати Аллаху. А якщо вони зупиняться, то Аллах бачить, що вони роблять!»

(Коран, 8:39)

³⁹ Аль-Бухарі.

⁴⁰ Ат-Табарані, Абу ад-Дунья. Достовірність цього хадісу підтвердив аль-Албані.

Слід зазначити, що милостиня не обмежується лише мусульманином. Це життя є засобом для досягнення мети, а не метою самою по собі. Анас ібн Малик (нехай буде задоволений ним Аллах) сказав, що про що б не попрохали Посланця Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) за прийняття Ісламу, то він віддавав. Він сказав: «Одного разу до нього (мир йому і благословення Аллаха) прийшов чоловік і попросив. Тоді Пророк (мир йому і благословення Аллаха) наказав, щоб йому дали багато овець з овець милостині, які паслися між двома горами». Він сказав: «Потім ця людина повернулася до свого народу і сказала: «О, люди! Приймайте Іслам, адже, воістину, Мухаммад дає милостиню і не боїться бідності»⁴¹.

Також Пророк Мухаммад (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«Сильний віруючий краще перед Аллахом і більш любий Йому, ніж слабкий віруючий, хоча в кожному з них є добро. Прагни до того, що принесе тобі користь, проси допомоги у Аллаха і не опускай руки, а якщо спіткає тебе щось, то не кажи: «Якби я зробив так-то й так-то, вийшло б так-то й так-то!» – але кажи: «Це було передвизначено Аллахом і Він зробив, що побажав», адже ці «якби» відкривають шайтану шлях до справ його»⁴².

Четвертий стовп: віра в посланців

Віра в посланців Аллаха. Вони були прикладами, якими керувалися. Неможливо дізнатися про Аллаха й досягнути справжнього щастя, окрім як через те, з чим вони прийшли. Ібн аль-Кайїм (нехай помилує його Аллах) сказав:

«Щодо лікування сердець, то мусульманин дізнається про це через посланців (мир їм і благословення Аллаха). Цього можна досягти лише через них і за допомогою них. Адже, воістину, благочестя сердець полягає в тому, щоб вони знали свого Господа і Творця: Його імена, якості, справи і закони. І щоб на серця впливало досягнення Його вдоволення, любові; щоб вони уникали Його заборон і того, що веде до Його гніву. Немає здоров'я і життя сердець, окрім як в цьому. Немає жодного шляху для пізнання цього, окрім як через посланців. А припущення, що здоров'я серця можна досягти без слідування посланцям є помилкою. Це буде лише тваринне, страстолюбиве життя, а також здоров'я і сила. І життя такого серця, його здоров'я і сила відокремлені від серця. Той, хто не розрізняє між цим і цим, нехай починає плакати над життям свого серця, адже він – один із мертвих, і тому що він – занурився в моря мороку»⁴³.

П'ятий стовп: віра в Судний День

⁴¹ Сахіх Ібн Хузейма.

⁴² Муслім.

⁴³ «Зад аль-Мі'ад», 5/7.

Коли людина повірила в Останній День, у воскресіння, у винагороду, у розрахунок, її душа знайшла заспокоєння в цій переконаності. Адже те, що було відібрано у неї в цьому житті, буде повернуто їй в житті вічному. Тому що той, хто вчинив з нею несправедливо або чинив над нею насильство, буде покараний. Але не матеріальними засобами, а за допомогою відбирання у нього добрих справ, які він заробив в реальному житті, і покладання на нього поганих справ скривдженого. Пророк Мухаммад (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«Одного разу Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) запитав людей: «Чи знаєте ви, хто є банкрутом?» Вони відповіли: «Банкрутом серед нас називають тих, у кого немає ані грошей, ані майна» Тоді Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав: «Воістину, банкрутом з числа членів моєї громади виявиться той, хто в День Воскресіння принесе з собою молитви, пости і обов'язкову милостиню, але, при цьому, з'ясується, що він образив цього, обмовив цього, привласнив майно цього, пролив кров цього і вдарив цього. І тоді щось з його благих справ буде віддано цьому, а щось – цьому. А якщо запас його добрих справ вичерпається, перш ніж він зможе розрахуватися з усіма, тоді з гріхів скривджених ним стануть брати щось і покласти на нього, а потім його буде кинуто до пекла!»⁴⁴.

Маєш знати, що справедливість повністю належить Аллаху. Не лише Суд над людиною, але й над усіма створіннями. Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«В Судний День права будуть віддані їх власникам. Навіть безрога вівця помститься рогатій вівці, яка її забодала»⁴⁵.

Коли людина вірить в Судний День, розуміє, що те, що вона втратила в цьому житті – зі здоров'я, майна, статку, спадку – буде сповна віддано їй. Якщо вона потрапить до Раю, на неї чекають такі насолоди, які навіть не приходили їй в голову. Всевишній Аллах говорить:

«Жодна душа не знає, яка насолода очей прихована для них за те, що вони робили!»

(Коран, 32:17)

Також Пророк Мухаммад (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«Всевишній Аллах сказав: «Для Моїх праведних рабів Я приготував те, чого не бачили очі, про що не чуло вухо і чого навіть не уявляло собі серце людини». Прочитайте, якщо бажаєте, аят, в якому сказано: «Жодна душа не знає, яка насолода очей прихована для них за те, що вони робили!»⁴⁶.

Отож, нехай не засмучують мусульманина ті біди, які він переживає і ті занепокоєння і неприємності, які торкаються його в цьому житті. Посланець Аллаха

⁴⁴ Муслім.

⁴⁵ Ібн Хіббан.

⁴⁶ Аль-Бухарі.

(мир йому і благословення Аллаха) пояснив, що людина забуде все це, коли увійде до Раю. Він (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«В Судний День приведуть того з мешканців Пекла, який краще за всіх жив у цьому житті, і його занурять у вогонь, а потім запитають: «Син Адама, чи бачив ти в земному житті добро? Чи пізнав ти добробут?» І він скаже: «Ні, Господи, клянусь Аллахом!» І приведуть того з мешканців Раю, який був самим нещасним в цьому житті, і його помістять до Раю, а потім запитають: «Син Адама, чи бачив ти нещастя? Чи пізнав ти лихо?» І він відповість: «Ні, клянусь Аллахом, я не бачив нещастя і зовсім не пізнав лиха»⁴⁷.

Тому, коли мусульманин дізнається про це, то ближче життя стає для нього ганебним і він віддаляється від заподіяння зла оточуючим і від поїдання їх прав. Більше за це, він може залишити те, в чому має сумніви, боячись потрапити в заборонене. Ця віра спонукає мусульманина постійно рухатися до спасіння в цей День і до сильного бажання не виявити несправедливість до оточуючих.

Шостий стовп: віра в долю і передвизначення

Віра в долю і передвизначення, з його добром і злом. Це знання, що те, що спіткало, не могло минути. А те, що минуло, не могло спіткати. Той, хто увірував в Аллаха, обов'язково вірить в Його передвизначення і задоволений тим, що Він передвизначив для нього. Всевишній Аллах говорить:

«Не станеться ніякого лиха ні на землі, ні у вас самих, якщо його не було в Писанні ще до того, як Ми створимо це. Воістину, легко це для Аллаха! Щоб не сумували ви за тим, що втратили, і не раділи з того, що Ми дали! Аллах не любить зверхніх та хвальковитих»

(Коран, 57:22-23)

Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«Бережи згадку про Аллаха, і Він буде зберігати тебе. Зберігай згадку про Аллаха і ти знайдеш Його перед собою. Якщо захочеш попросити про щось, проси Аллаха; якщо захочеш звернутися за допомогою, звертайся за нею до Аллаха; і знай, що якщо всі зберуться разом, щоб зробити для тебе щось корисне, вони принесуть тобі користь лише в тому, що вже було передвизначено тобі Аллахом; і якщо зберуться вони разом, щоб заподіяти тобі шкоду, вони зашкодять тобі лише в тому, що було передвизначено тобі Аллахом. І якщо ти зможеш, то дій терпляче разом із глибоким переконанням. А якщо ж ти не зможеш, то виявляй терпіння, адже, воістину, в терпінні

⁴⁷ Муслім.

стосовно того, що тобі ненависно, є багато блага. І знай, що терпіння веде до перемоги, радість приходить на зміну скорботі, а полегшення – на зміну труднощам»⁴⁸.

Таким чином, віра в долю і передвизначення веде – після того, як людина зробила все залежне від себе – до вдоволення, яке, в свою чергу, веде до морального і душевного спокою, який веде до радості і відсутності печалі. Пророк Мухаммад (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«Сильний віруючий краще перед Аллахом і більш любимий Йому, аніж слабкий віруючий, хоча в кожному з них є добро. Прагни до того, що принесе тобі користь, проси допомоги у Аллаха і не опускай руки, а якщо спіткає тебе щось, то не кажи: «Якби я зробив так-то й так-то, вийшло б так-то й так-то!» – але кажи: «Це було передвизначено Аллахом, і Він зробив, що побажав», адже ці «якби» відкривають шайтану шлях до справ його»⁴⁹.

Тобто: не журися про те, що пішло, а дивися вперед. Залиш погляд назад. Якщо ж ти поміркуєш про сучасні хвороби, які поширені в сьогоденні, то виявиш, що більшість з них є результатом турбот і печалей через втрату чогось або недосягнення мети. Тому, за допомогою щирої віри в долю і передвизначення ти перемагаєш всі свої печалі, турботи і скорботи – за допомогою Аллаха. І це, як ми сказали раніше, досягається зверненням твого погляду у майбутнє і залишенням жалю про минуле.

Коли ж ми поглянемо на реальність людини, то побачимо, що її стурбованість і страх стаються через проблеми, які вилікував Іслам:

1. Страх за свій наділ

Наділ це те, на чому будується життя людини і без чого він помре: це їжа і питво. Всевишній Аллах говорить:

«А на небі – наділ ваш і те, що обіцяно вам!»

(Коран, 51:22)

Всемогутній Аллах сказав правду, що в небі є наділ для людей. Тому що з неба падає дощ і починають рости рослини – люди п'ють воду, так вони й живуть. А також в небі є те, що обіцяно вам – то є вічне життя в Раю або в пеклі. Тому Аллах зобов'язався забезпечити наділом всі створіння, серед яких є й людина. Всевишній Аллах говорить:

«Немає на землі живої істоти, яку б не наділяв Аллах. Він знає її місце перебування й місце повернення. Це все – в ясному Писанні!»

(Коран, 11:6)

Якої б слабкості не досягло створіння Аллаха, його наділ вже розподілений і прямує до нього. Всевишній Аллах говорить:

«Скільки тварин не здатні зробити собі запасів! Аллах наділяє їх і вас! Він – Всечуючий, Всезнаючий!»

(Коран, 29:60)

⁴⁸ Аль-Мустадрак аля ас-Сахіхейн.

⁴⁹ Муслім.

Аллах зобов'язався донести наділ того, хто прагне знайти свій наділ і діє для його досягнення. Всевишній Аллах говорить, звертаючись до Марьям (мир їй), коли вона була у найслабкішому стані – у стані родових переймів і пологів:

«Нахили до себе стовбур пальми й струсони – на тебе посипляться свіжі фініки!»

(Коран, 19:25)

Наш Всевишній Господь не просто послав їй її наділ, а побажав від неї зробити причину, за допомогою якої вона отримає свій наділ – струсити пальму, яка була поруч, щоб на неї посипалися свіжі плоди.

Навіть птахи, тварини та інші створіння не залишаються сидіти в своїх гніздах – Аллах приготував для них причини пошуку свого наділу. Тому вони знаходяться в постійному пошуку свого хліба. Пророк Мухаммад (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«Якби ви надіялись на Аллаха належним чином, то Він обов'язково посилав би вам прожиток так, як посилає його птахам, які відлітають вранці з порожніми животами, а повертаються з повними»⁵⁰.

Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) пояснив, що вони відлітають для пошуку свого наділу, голодними, а повертаються в свої гнізда і до своїх пташенят із повними животами і зі знайденим наділом.

Тому питання не в самовпевненості, як може здатися тому, хто знає справжню суть цієї віри, а в прагненні, швидкому пошуці та вчиненні причин. Іслам не закликає сидіти склавши руки, маючи надії на Аллаха, а закликає робити вчинки, а потім покладатися на Аллаха. Пророк Мухаммад (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«Клянуся Тим, в Чийй долоні душа моя, для кожного з вас взяти мотузку, нарубати дров і принести їх на спині, щоб продати, краще, ніж звертатися з проханнями до якоїсь людини, яка може дати щось, а може й відмовити»⁵¹.

Обов'язково у всіх твоїх справах ти маєш робити причини, а потім покладатися на Аллаха. Адже питання уповання без здійснення причин згадав Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха), сказавши людині, яка його запитала:

«Чи відпустити мені верблюда і полагатися?» Він (мир йому і благословення Аллаха) відповів: «Прив'яжи його, і завжди полагайся»⁵².

Тому, поспішай, шукай і досягай того, що передвизначив для тебе Аллах. Доказом того, що наділ не приходить за допомогою сили, знань або хитрощів є те, що ти можеш побачити багатьох власників наукових дипломів і можливостей, які працюють на тих, хто нижче їх в науковому ступені або майстерності.

⁵⁰ Ібн Маджа.

⁵¹ Аль-Бухарі.

⁵² Ібн Хіббан.

Отже, наділ всіх творінь знаходиться в Руках Всевишнього Аллаха, а не в чийхось інших руках. Тому не бійся і будь спокійний за свій наділ. Всевишній Аллах говорить:

«Скажи: «Якби ви володіли скарбами милості Господа мого, то все одно трималися б за них зі страху збідніти, бо людина – скупа!»

(Коран, 17:100)

2. Страх перед труднощами

Мають на увазі такі труднощі, як хвороби і нещастя. Кожна людина боїться хвороб і побоюється бід, коли ж до людини приходять лихо, сум і смуток, то вона розуміє, що нічого не зможе змінити і, більш за те, це може лише збільшити проблему. Всевишній Аллах говорить:

«Якщо Аллах торкнеться тебе лихом, то цього не відверне ніхто, крім Нього! А якщо Він побажає тобі добра, то ніхто не відверне Його ласки. Дарує Він її тим зі Своїх рабів, кому побажає! А Він – Прощаючий, Милосердний!»

(Коран, 10:107)

Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

«Наскільки дивним є положення віруючого! Воістину, все в положенні його є для нього благом, і нікому не дано цього, крім віруючого: якщо щось радує його, він дякує Аллаху, і це стає для нього благом; якщо ж його торкається лихо, то він виявляє терпіння, і це теж стає для нього благом»⁵³.

Настанови Пророка (мир йому і благословення Аллаха) мусульманам щодо перенесення труднощів були ясними. Він (мир йому і благословення Аллаха) сказав своїй дочці, яка послала за ним (мир йому і благословення Аллаха), повідомляючи, що її дитина перебуває при смерті:

«Повернися і повідом їй, що Аллаху належить те, що Він забрав і Йому належить те, що Він дав. Все у Нього – до певного строку. Накажіть їй, нехай виявляє терпіння і вдовolenня». Але вона послала за ним знову (мир йому і благословення Аллаха). Після чого Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) підвівся. Разом з ним підвівся я, Муаз ібн Джабаль, Убей ібн Ка`аб і Убада ібн Саміт. Коли ми увійшли, то Посланцю Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) передали малюка, душа якого вже тремтіла в його грудях. Він сказав: «Я вважаю, що він сказав: «Вона ніби-то звільнилася». Він сказав: «Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) заплакав. А Убада ібн Саміт сказав йому: «Що це, о Посланець Аллаха?» Він відповів: «Це – милість, яку Аллах зробив в нащадках Адама. І Аллах помилує лише милостивих Своїх рабів»⁵⁴.

Терпіння є необхідним після здійснення необхідних причин. Той, хто хворіє, має шукати лікування. Посланець Аллаха (мир йому і благословення Аллаха) сказав:

⁵³ Муслім.

⁵⁴ Ібн Маджа.

«Лікуйтеся, адже, воістину, Аллах не послав жодної хвороби, не пославши її вилікування. Окрім смерті і старості»⁵⁵.

3. Страх смерті

Смерть є істиною і реальністю. Так саме, як ми переконані в тому, що після ночі слідує день, а після дня – ніч. Всевишній Аллах говорить:

«Все, що на землі – згине! Вічним є лише лик Господа твого, сповненого слави та щедрості!»

(Коран, 55:26-27)

Неможливо втекти від неї або знайти притулок. Так, тікаючи від неї, ти біжиш назустріч їй. Всевишній Аллах говорить:

«Скажи: «Воістину, смерть, від якої тікаєте ви, істинно спіткає вас! Потім повернетесь ви до Знаючого потаємне й видиме, і сповістить Він вас про те, що ви чинили!»

(Коран, 62:8)

Тобі не варто багато думати про смерть, а варто більше думати про те, що буде після неї. Адже роздуми про сутність смерті є пошуком того, в чому немає користі, немає очікуваного результату. Це є перепорою для вчинків – веде до неспокою і смутку, що віддаляють щастя. Смерть – це певний термін і конкретний час. Всевишній Аллах говорить:

«Для кожної громади – свій строк. І коли приходить цей строк, то не можуть вони ні відтягнути його, ні наблизити – навіть на годину!»

(Коран, 7:34)

Воістину, той, хто постійно думає про смерть, має слабку віру або взагалі її не має. Адже однією зі складових частин віри мусульманина є віра у воскресіння, розрахунок, і, в результаті, або в щастя, або в нещастя. Тому той, хто увірував у це, заспокоївся і почав готуватися за допомогою добрих справ: виправляючись і виправляючи своє суспільство, роблячи добро для самого себе і для інших. Він не шкодує про те, що минуло чи трапилося з ним – чи то несправедливість, чи то утиск його прав. Адже, зрештою, все йде до смерті, після якої слідуватиме розрахунок.

Після всього, що я згадав, ти можеш запитати мене: «Чи переконаний я в істинності Ісламу?» Я відразу ж відповім тобі з абсолютною впевненістю, без жодних сумнівів: «Так» Чи знаєш ти, чому? Тому що я знайшов в ньому відповіді на всі свої питання і не знайшов у ньому того, що б суперечило здоровому розуму. Також, я знайшов у ньому моральну стабільність і душевне заспокоєння, що виявляється у вірі в Аллаха, виконанні Його наказів і віддаленні від Його заборон. Також я знайшов у ньому суспільний взаємозв'язок і збереження своїх прав, а також прав інших людей; заклик до найвищої моральності, відкидання поганої моральності і дурниць, від яких Іслам оберіг мене, зберігши мене та інших. Все це привело мене до щастя, про яке мріє кожна людина в цьому світі. Вона прагне досягти його, витрачаючи все, що може для

⁵⁵ Ібн Хіббан.

його досягнення. Запитай сам себе, чи дає твоя віра для тебе, в яку ти віриш, те, що перераховано вище? Якщо вона не привела до вищезгаданого, то вона не є істиною. А якщо здійснила для тебе частину із перерахованого вище, то така віра не є повною. І поки вона є не повною, то шукати їй ідеальну заміну є необхідністю. Адже кожен з нас шукає кращого.

Чи знаєш ти, що таке ідеальна релігія? Воістину, це – релігія Іслам. І яке відношення ця релігія має до тебе? Він каже: «Ходімо зі мною, я допоможу знайти тобі те, що ти любиш». Можливо, якась фанатична людина скаже: «Він закликає до своєї релігії!». І у тебе є право так казати. Але якщо я скажу тобі: «Не лише я один говорю це, а й багато інших справедливих мислителів із числа немусульман, які поглянули на речі реальним поглядом і винесли рішення щодо них». Наприклад, Джек Реслер, який написав у передмові до своєї книги «Арабська цивілізація»:

«Воістину, слово «Іслам» може використовуватися в трьох різних значеннях: перше значення – «релігія», друге значення – «державна», третє значення – «культура». Одним словом – «незрівнянна цивілізація».

Більше того, навіть вороги Ісламу засвідчили, що він є релігією абсолютної істини. Навіть в одній мудрості говориться: «Істина – це те, що підтверджують вороги». Каже Маргуліус, який був відомий своїм упередженням до Ісламу і ненавистю до нього, але велич Корану змусила його сказати істину. Він сказав:

«Дослідники однастайні в тому, що Коран займає високе положення серед великих релігійних сувоїв. Він є останньою з книг, які творили історію. Але Коран випередив усі писання, здійснивши сильний вплив на людину. Воістину, він винайшов нову людську думку і заклав основи правил відмінної школи моральності».

Так чому ж з ним ворогують або, відверто кажучи, чому йому не слідують? Тому що він закликає до єдинобожжя? Чи тому що він закликає до поклоніння Аллаху, а не людині? Чи тому що він закликає до високої моральності? Чи тому що він закликає до справедливості та викорінення несправедливості? Чи тому що він рівняє всіх людей перед Аллахом? Чи тому що він гарантує права всіх людей, не дивлячись на їх віровчення, стать або колір шкіри?

Ці слова можуть вплинути на зміну твого світогляду, адже протягом минулих чотирнадцяти сторіч, з моменту появи Ісламу і до наших днів, кількість його послідовників збільшується. Адже кожен, хто ретельно прочитає Коран, залишаючись далеким від особистих пристрастей і релігійного фанатизму, погодиться з ним нехай навіть і не прийме його. Як мінімум, він перестане відчувати ворожі почуття. Не дивлячись на величезний тиск, який відчувають на собі послідовники Ісламу – чи то з економічного, чи то з політичного, чи то з військового боку – разом з цим, вони міцно дотримуються Ісламу, його принципів. Я наведу тобі простий приклад: колишній Радянський Союз здійснював гоніння мусульман протягом сімдесяти років, руйнуючи їх мечеті, змінюючи їх імена, забороняючи їм практикувати свої релігійні обряди, але після розпаду СРСР, з його колишніх республік з'явилися не просто особистості, а мусульманські країни. Це вказує на те, що світло Ісламу, хоча і здавалося зниклим ззовні, жевріло зсередини. Отже, на що це вказує? Хіба не на переконання людей у тому, що ця релігія є правильною, в якій вони знайшли своє щастя і з якою нерозривно зв'язалися їхні серця?

Воістину, справедлива людина, яка шукає істину і правду, читаючи про Іслам, ніколи не знайде в його принципах нічого, окрім гідностей, найвищої моральності і заборон того, що цьому суперечить. Насправді, багато немусульман не знаходять в релігіях, які вони сповідують, того, що їм потрібно і того, що привело б їх до щастя. Спробуйте все, окрім Ісламу. І я не знаю, чому б їм не спробувати Іслам? Можливо, вони знайдуть в ньому свою бажану ціль і те, що приведе їх до щастя? І враховуючи те, що час плине, потрібно прийняти швидке рішення, побудоване на повній неупередженості від усіх факторів. Адже це питання не терпить помилок. Воно приведе тебе або до насолоди і вічного щастя, або – просимо у Аллаха захисту від цього – до нещастя і вічних мук. Запитай сам себе: «Чому ворогують лише з Ісламом? Чому саме з ним, а не з іншими релігіями ведуть війну?» У давнину казали: «Людина є ворогом того, чого не знає». Отож, не будь невігласом. Навпаки, вивчай і навчайся, щоб серед нас не залишилось невігласів. Воістину, це є початком підпорядкування твоєї душі прийняттю істини й прислуховуванню до іншої сторонни, нехай воно буде задля знайомства з істиною. Багато прохай Аллаха, щоб Він повів тебе Правильним Шляхом, який приведе до правильної релігії, яка, в свою чергу, приведе тебе до справжнього щастя. Коли Аллах побачить твою щирість у бажанні пізнати істину, Він не залишить тебе без допомоги. Адже Він сказав:

«Ваш Господь сказав: «Кличте Мене, і Я відповім вам! Воістину, ті, які гордували поклонінням Мені, ввійдуть до геєни приниженими!»

(Коран, 40:60)

Чому багато західних вчених, поетів і мислителів із числа немусульман, коли неупереджено читали про Іслам, приймали його? Я тобі скажу, чому. Тому що вони пізнали велич Ісламу після того, як особисто вивчили його і не будували свої висновки про нього на чийось висновках, до яких прийшов хтось інший. Також, вони знайшли в ньому те, що шукали, і це привело їх до душевного щастя. Приклад таких людей: Леопольд Вейс, Етон Дінія, лорд Хаблі, Рене Генон, доктор Грін і багато інших.

Деякі мислителі, які прочитали про Іслам, але залишилися на своїй релігії, об'єктивно висловили слово істини і підтвердили красу Ісламу і його повноту. Приклад таких людей: доктор Лора-Фішія Валері, доктор Зігрід Хонка, а також німецький письменник Гете й британський Томас Карлейль, Будлі, Толстой і Ламратен – французький поет. Бернард Шоу сказав:

«Воістину, Мухаммад має називатися «рятівником людства». Я переконаний, якби людина, подібна йому, очолила керівництво сучасним світом, то досягла б успіху у вирішенні світових проблем, слідуючи шляхом, який приносить світу мир і щастя». А також багато інших.

Все це – якщо побажає Аллах. Всевишній Аллах говорить:

«Воістину, ти не зможеш вказати прямий шлях тим, кого любиш, та Аллах веде прямим шляхом, кого побажає. І Він краще знає тих, хто йде прямим шляхом!»

(Коран, 28:56)

І цей аят не є виправданням для того, щоб людині говорити про випередження її передвизначенням. Навпаки, людина має прагнути і робити вчинки. Алі ібн Абу Таліб (нехай буде вдоволений ним Аллах) сказав:

«Одного разу, коли ми були присутні на похоронах в Баки аль-Гаркад, до нас підійшов Пророк (мир йому і благословення Аллаха). Він сів, ми ж сіли навколо нього, а в руці у нього була невелика палиця. Він опустив голову і став розгрібати цією палицею землю, а через деякий час сказав: «Немає серед вас людини, місце якої в Раю або в Пеклі вже не було б визначено». Люди запитали: «О Посланець Аллаха, чи не покластися нам на те, що вже визначено нам?» У відповідь на це Пророк (мир йому і благословення Аллаха) сказав: «Робіть те, що вам наказано, а кожному з вас буде полегшено вчинення того, для чого він був створений»⁵⁶.

Більш того, багато сходознавців – які вивчили Іслам, бажали воювати з ним і знищити його – не встояли перед його красою, чистотою, розумністю, логічністю, природністю і прийняли його. Каже Дебора Поттер:

«Іслам є законом Аллаха. Ми побачили його ясність у естві того, що нас оточує. Отже, лише за велінням Аллаха рухаються гори, моря, планети і зірки, якими керуються в дорозі. Все це підпорядковано наказу Аллаха, їх Творця. Аллаху належить найкращий приклад! Всі ці створіння не можуть розмовляти і виконують лише те, що їм наказано Тим, Хто все наказав. Таким чином, кожна частка в цьому бутті – навіть нежива – так само підпорядкована, тобто є «мусульманином». Але людина є винятком із цього правила, адже Аллах надав їй волю вибору. Тому людина має або підкоритися наказам Аллаха, або придумати свої закони для самої себе і сповідувати свою релігію, яку вона хоче. Але, на жаль, в більшості випадків, людина обирає другий шлях. Воістину, багато людей в Європі та Америці приймають Іслам, тому що вони жадають душевного спокою і морального заспокоєння. Більше того, велика кількість східознавців і християнських проповідників, які починали свої місії, бажаючи покінчити з Ісламом і показати його уявні недоліки, самі стали мусульманами. Все це через те, що докази істини є неспростовними, їх неможливо оскаржити».

Давай домовимося, що у всіх релігіях – окрім Ісламу, християнства, до його спотворення, і юдаїзму, до його спотворення (це три небесні релігії) – є багато того, що суперечить розуму та здоровому еству; того, що не приймає звичайна людина. А що вже казати про освічену людину або вченого? Воістину, Тора була дана посланцю Мусі (мир йому). Вона була найдавнішою релігією. Потім після неї прийшло християнство. Її посланцем був Іса (мир йому). Іса (мир йому) доповнив релігію Муси (мир йому), а Мухаммад (мир йому і благословення Аллаха) доповнив релігію Іси (мир йому). За допомогою Мухаммада (мир йому і благословення Аллаха) завершилася низка пророків і посланців (мир їм і благословення Аллаха). Таким чином, Іслам є плодом і повнотою всіх релігій. Всі люди мають сповідувати його.

Сумніви щодо Ісламу

Не кажи мені: «Якби Іслам був добрим, то самі мусульмани дотримувалися б його». Це може сказати людина, яка має особистий негативний досвід з двома, трьома або тисячею людей. Але досвід, який справив на тебе таке враження, чи ти його провів

⁵⁶ Аль-Бухарі, Муслім.

із усім іншим мільярдом людей? Ти виніс рішення щодо Ісламу, ґрунтуючись на особистих висновках щодо невеликої групи людей. Іслам – це система, і в будь-якій системі є той, хто дотримується її, знаючи про добрі результати для себе, а також є той, хто порушує систему. Але такий, в результаті, отримає те, що заслужив. Наприклад, світлофор у Медині є одним зі складових правил дорожнього руху, який був встановлений для наведення порядку на дорозі і збереження людських життів. І якщо одна, дві або три людини порушують правила переїзду цього світлофору, чи можемо ми судити про всіх жителів Медині, що вони порушують правила дорожнього руху? Чи можемо ми говорити, що всі правила дорожнього руху є неправильними? Так само така людина може не бути покараною перший, другий чи третій раз, але в один із днів, в результаті свого порушення, вона потрапить у дорожньо-транспортну пригоду і втратить життя чи, щонайменше, буде покалічена. Чого б не сталося, якби вона дотримувалася правил дорожнього руху. Так само і в Ісламі: є мусульманин, який дотримується принципів Ісламу, а є мусульманин, який виявляє недбалість – якщо він уникне покарання в цьому житті, то не зможе уникнути його в житті вічному. Це можна застосовувати не тільки до Ісламу, а й до будь-якої релігії. Наприклад, візьмемо юдейську релігію: хіба всі юдеї дотримуються принципів своєї релігії? Або ж є той, хто виявляє недбалість? У християнській релігії: хіба всі християни дотримуються принципів своєї релігії? Або ж є той, хто виявляє недбалість? Як кажуть: «З будь-якого правила є винятки».

Я знаю, що вибір – не простий, але щоб його зробити, потрібна сміливість. Отож, попрохай у Всемогутнього Аллаха, щоб Він взяв тебе за руку і повів твоє серце Прямим Шляхом; щоб вказав на Шлях Істини і відкрив твоє серце для Нього.

Зі щирими побажаннями справжнього щастя для тебе!

نمر بكم الله

وصل اللهم على زينا محمد وعلى آله وصحبه وسلم